

Türkiye İnsan Hakları Vakfı

ÇALIŞMA RAPORU

Mart 2007-Mart 2008

TIHV 6. Dönem
19. Olağan Kurucular Kurulu
29 Mart 2008

TIHV Genel Merkezi
ANKARA

**TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VAKFI
ÇALIŞMA RAPORU
MART 2007-MART 2008**

TİHV 6. Dönem 19. Olağan Kurucular Kurulu
29 Mart 2008

TİHV Genel Merkezi
ANKARA

İÇİNDEKİLER

KURUCULAR	1
VAKIF ÇALIŞMA ORTAMI	2
ARAMIZDAN AYRILAN KURUCULARIMIZ	3
İNSAN HAKLARI GÜNDEMİ VE TİHV	4
TEDAVİ VE REHABİLİTASYON MERKEZLERİ PROJESİ	8
BM SEÇMELİ PROTOKOL PROJESİ	16
İŞKENCENİN ÖNLENMESİ VE İZLENMESİ PROJESİ	17
DOKÜMANTASYON PROJESİ	19
TEMSİLCİLİKLERİMİZİN DİĞER ÇALIŞMALARI	20
ULUSLARARASI İLİŞKİLER	24
DİĞER ÇALIŞMALAR	27
ÖNÜMÜZDEKİ DÖNEM PROJELERİ	30
BASIN AÇIKLAMALARI	33

TİHV KURUCULARI

Vakfedenler (1990)

İHD Genel Merkezi
 Akın Birdal
 Alpaslan Berktaş
(17 Mart 1996 tarihinde istifa etmiştir)
 Ata Soyer
 Aziz Gürsoy
 Bekir Doğanay
 Doğan Taşdelen
 İbrahim Emil Çelik Sandalcı
(12 Mart 1993 tarihinde kaybettik)
 Ergin Atasü
(9 Mart 1998 tarihinde kaybettik)
 Fevzi Bahattin Argun
 Gencay Gürsoy
 Haldun Özen
(5 Mayıs 2002 tarihinde kaybettik)
 Halit Çelenk
 Haşim Aydıncağ
 Hüsnü Öndül
 İhsan Atar
 Lalezar Mürşitpınar

Leman Fırtına
 Mahmut Tali Öngören
(13 Ekim 1999 tarihinde kaybettik)
 Mehmet Selim Ölçer
 Mehmet Vural
 Murat Yetkin
 Mustafa Ekmekçi
(21 Mayıs 1997 tarihinde kaybettik)
 Muzaffer Erdost
 Nart Bozkurt
 Nevzat Helvacı
 Nusret Fişek
(3 Kasım 1990 tarihinde kaybettik)
 Okan Akhan
 Ömer Faruk Yenigün
 Şükran İrençin
 Veli Devecioğlu
 Veli Lök
 Yavuz Önen
 Zeki Tavşancıl

Kurucular Kurulu Tarafından Seçilen Kurucular

Şahika Yüksel	(12 Şubat 1991)	Metin Aksoy	(30 Mart 2002)
Sabri Dokuzoğuz	(17 Mart 1996)	Muhsin Bilal	(30 Mart 2002)
Ümit Erkol	(29 Mart 1998)	Hürriyet Şener	(04 Nisan 2004)
Türkcan Baykal	(29 Mart 1998)	Turgut Tarhanlı	(04 Nisan 2004)
Şebnem Korur Fincancı	(29 Mart 1998)	Necmi Erdoğan	(04 Nisan 2004)
Necdet İpekyüz	(29 Mart 1998)	Emirali Türkmen	(04 Nisan 2004)
Mustafa Çinkılıç	(29 Mart 1998)	Levent Kutlu	(04 Nisan 2004)
Yusuf Alataş	(29 Mart 1998)	Coşkun Üsterci	(26 Mart 2005)
Günseli Kaya	(17 Ekim 1999)	Mehmet Antmen	(26 Mart 2005)
Tanıl Bora	(17 Ekim 1999)	Nejat Taştan	(26 Mart 2005)
Sezai Berber	(17 Ekim 1999)	Selahattin Demirtaş	(26 Mart 2005)
M. Sezgin Tanrıku	(17 Ekim 1999)	Ülkü Özen	(26 Mart 2005)
Cem Kaptanoğlu	(17 Ekim 1999)		
Sedat Aslantaş	(17 Ekim 1999)		
Yücel Sayman	(26 Mart 2000)		
Lütfi Demirkapı	(26 Mart 2000)		
Nadire Mater	(26 Mart 2000)		
Mithat Sancar	(26 Mart 2000)		
Gül Erdost	(26 Mart 2000)		
Osman Baydemir	(25 Mart 2001)		
Metin Bakkalcı	(25 Mart 2001)		
Berna Arda	(25 Mart 2001)		
Tahir Elçi	(25 Mart 2001)		
Nihat Bulut	(25 Mart 2001)		
İoanna Kuçuradi	(30 Mart 2002)		
Sabih Ataş	(30 Mart 2002)		
Önder Özkalıpçı	(30 Mart 2002)		

VAKIF ÇALIŞMA ORTAMI

Mart 2006-Mart 2009 Dönemi Asıl Yönetim Kurulu Üyeleri

Yavuz ÖNEN (Başkan), Metin BAKKALCI (Genel Sekreter), Metin AKSOY (Sayman), Coşkun ÜSTERCİ, Hürriyet ŞENER, Muhsin BİLAL, Mustafa ÇİNKILIÇ, Necdet İPEKYÜZ, Okan AKHAN.

Mart 2006-Mart 2009 Dönemi Yedek Yönetim Kurulu Üyeleri

Emirali TÜRKMEN, Mehmet ANTMEN, Nart BOZKURT, Sabih ATAÇ, Türkcan BAYKAL.

Mart 2006-Mart 2009 Dönemi Asıl Vakıf Denetçileri

Fevzi ARGUN, Mehmet VURAL, Nejat TAŞTAN.

Mart 2006-Mart 2009 Dönemi Yedek Vakıf Denetçileri

Tanıl BORA, Haşim AYDINCAK.

Genel Merkez

Yavuz ÖNEN, Ayşe Rüya KARACAN EŞ, Bahadır NUROL (30 Nisan 2007 tarihine kadar), Handan TAZE, Melahat BÜYÜKTANIR.

Dokümantasyon Projesi

Genco DÖNMEZ (31 Mayıs 2007 tarihine kadar), Ebru UZDİL (31 Mayıs 2007 tarihine kadar), Nurcan TURAN (30 Nisan 2007 tarihine kadar), Evren ÖZER (26 Eylül 2007 tarihinden itibaren), Sırrı Erdem TÜRKÖZÜ (9 Ekim 2007 tarihinden itibaren), Barış KARACASU (31 Aralık 2007 tarihine kadar).

Tedavi ve Rehabilitasyon Projesi

Koordinatör: Metin BAKKALCI.

İstanbul Protokolü Uygulama Projesi

Hülya ÜÇPINAR.

BM İşkenceye Karşı Sözleşmenin Seçmeli Protokolü Projesi

Mehmet Sami AKDÖL (1 Eylül 2007'den-22 Ocak 2008 tarihine kadar), Meryem ERDAL (25 Temmuz 2007 tarihine kadar), Özgür Dünya SARISOY (26 Eylül 2007 tarihinden itibaren-ayrıca uluslararası ilişkiler), Ülkü ÖZEN (30 Eylül 2007 tarihine kadar), Nazan SAKAL (23 Ocak 2008 tarihinden itibaren).

Ankara Tedavi ve Rehabilitasyon Merkezi

Ebru ŞENOL (31 Mayıs 2007 tarihine kadar), Levent KUTLU, (31 Aralık 2007 tarihine kadar).

İstanbul Temsilciliği

Engin BODUR, Hürriyet ŞENER, Servet ÇOLAK, Süleyman Alper TECER, Şükran İRENÇİN, Ümit ŞAHİN (16 Ocak 2008 tarihine kadar).

İzmir Temsilciliği

Alp AYAN, Aytül UÇAR, Coşkun ÜSTERCİ, Fahrettin GÜZEL (1 Mart 2007 tarihine kadar), Günseli KAYA (31 Aralık 2007 tarihine kadar), Sema AKALIN, Türkcan BAYKAL.

Adana Temsilciliği

Mehmet ANTMEN, Mustafa DOĞDU, Seher DEMİR (30 Nisan 2007 tarihine kadar), Yusuf DEMİRCİ.

Diyarbakır Temsilciliği

M. Emin YÜKSEL, Muhsin BİLAL, Murat Aba (28 Subat 2008 tarihine kadar), Nesrin ASLANTAŞ.

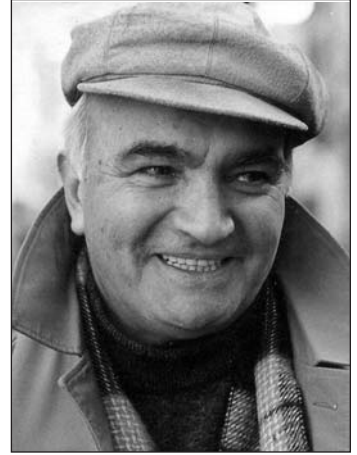
ARAMIZDAN AYRILAN KURUCULARIMIZ

Nusret Fişek
1914 - 1990

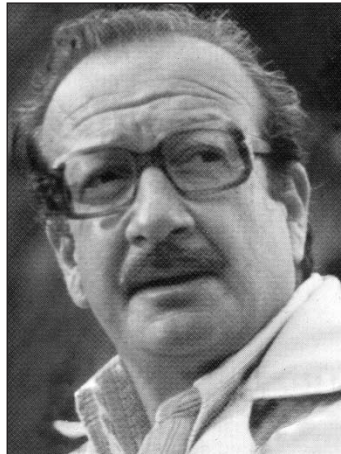
Emil Galip Sandalcı
1922 - 1993

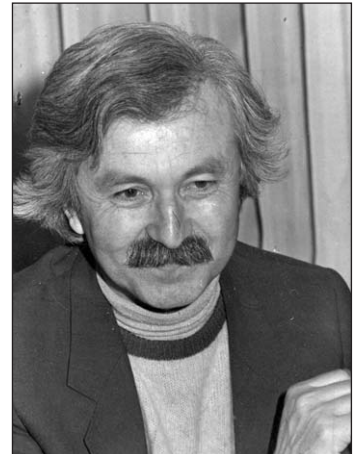
Mustafa Ekmekçi
1931 - 1997

Ergin Atasü
1940 - 1998

Mahmut Tali Öngören
1931 - 1999

Haldun Özen
1933 - 2002

2007 YILINDA İNSAN HAKLARI VE TİHV

Değerli Kurucular ve Genel Kurul Üyeleri,

Mart 2007-Mart 2008 yılı çalışmalarını tamamlamış bulunuyoruz. Yönetim Kurulu olarak; bu dönemde vakfımızın etkinliklerine emeği geçen kurucularımıza, çalışanlarımıza, gönüllülerimize, destek ve yardımları nedeniyle ilgili tüm kişi ve kuruluşlara teşekkür ediyoruz.

Geçen bir yıllık çalışma dönemimizin bazı önemli olgularından hareketle her yıl yaptığımız gibi genel bir insan hakları, demokrasi ve barış durumu sunmaya çalışacağız. Genel seçimler ve cumhurbaşkanlığı seçimleri uzun süre Türkiye'nin siyasî ortamını ve gündemini oluşturdu.

Türbanlı eşi olanların Çankaya Köşkü'ne çıkması olasılığına karşı örgütlenen cumhuriyet mitinglerine katılım yüksek oldu. İlk miting Ankara'da 14 Nisan'da yapıldı. Sonra, İstanbul'da 29 Nisan'da, Manisa, Çanakkale ve Marmaris'te 7 Mayıs'ta, İzmir'de 13 Mayıs'ta, Samsun'da 20 Mayıs'ta yapılan mitingler düzenlendi. Bu toplantılarda Türkiye'de "laik cephe"yi oluşturma ve seçimlerde İslâmî siyasete karşı almaşık bir "sol" siyaseti etkili kılma mesajları verildi. CHP ve DSP'ye "birleşin" mesajları verildi. Bu iki parti 17 Mayıs'ta seçim ittifakı yaptığını ilân etti. Ardından düzenlenen terörle mücadele mitingleri ise sönük geçti.

Sivil alandaki bu kurgularla birlikte TSK da, kamuoyunu yönlendirmeyi hedef alan açıklamalar yaptı. Genelkurmay Başkanı'nın 12 Nisan'da yaptığı basın açıklaması, 27 Nisan ve 4 Mayıs'ta Genelkurmay Başkanlığı'nın resmî internet sitesinde verilen mesajlarda iç ve dış düşmanların oluşturduğu tehdide değinilirken anti-laik hareketlere de vurgu yapılıyordu. 12 Nisan açıklaması TSK'nin ülkenin siyasal ve toplumsal alanıyla ilgili yaptığı değerlendirmelerinde, cumhuriyeti koruma ve kollama misyonunu bir kez daha hatırlatmış oldu. Türkiye'nin kaderini belirlemede askerlerin kapsamlı bir role sahip olduğu ve TSK tarafından belirlenmiş tehdit unsurlarını bertaraf ya da kontrol edeceği ilan edildi. TSK, ilk defa AB'yi Türkiye'yi parçalama projesinin bir parçası olarak niteledi. AB ile köprüleri attı. 27 Nisan açıklaması da geçmişte örnekleri olan askerî müdahalelerin bir benzeri idi. Bu süreçte TİHV Yönetim Kurulu da açıklamalarda bulundu, mevcut durum hakkında değerlendirmeler yaptı.

Cumhurbaşkanlığı seçimi de Türkiye'nin gündemini uzun süre işgal eden bir sorun oldu. 16 Mayıs'ta görev süresi sona eren Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer'in yerine Dışişleri Bakanı Abdullah Gül aday olarak gösterildi; 27 Nisan'da TBMM'de ilk tur seçimi yapıldı. Ancak CHP, bu seçimin yapılabilmesi için 550 milletvekili sayısının üçte iki çoğunluğu olan 367 oyun (toplantı yeter sayısı) gerekli olduğu iddiasını aynı gün Anayasa Mahkemesi'ne götürdü. 1 Mayıs Salı günü iki çekimser oya karşı mahkemenin iddiayı haklı bulmasıyla, Abdullah Gül'ün cumhurbaşkanı seçilmesi girişimi başarıya ulaşamadı. TBMM 3 Mayıs'ta 458 oyla erken genel seçim kararı aldı. Ahmet Necdet Sezer'in görev süresi genel seçimler sonrasına kadar uzadı. 367 oy engellemesini aşmak üzere AKP 4 Mayıs'ta TBMM'den bir yasa geçirdi. Bu yasa; cumhurbaşkanının 5 yıl için ve en fazla iki kez, halk tarafından seçilmesi; milletvekillerinin 4 yıl süreyle görev yapması; TBMM toplantı yeter sayısının 184 olması ve geçici bir madde ile de 11. cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesi gibi düzenlemelere olanak sağlayacak anayasa değişikliklerini öngörüyordu. Ancak referandum tarihini Yüksek Seçim Kurulu, en erken 21 Ekim olarak uygun bulunca AKP cumhurbaşkanlığı seçimini öne almak zorunda kaldı ve Abdullah Gül referandum tarihinden önce 28 Ağustos'ta cumhurbaşkanı seçildi. Bunun üzerine referanduma sunulan metinde "11. cumhurbaşkanını halk seçer" ifadesi, "12. cumhurbaşkanını halk seçer" biçiminde değiştirildi ve değişiklik MHP ve DTP'nin desteği ile TBMM'de oylanarak kabul edildi. Referandum 21 Ekim'de yapıldı ve öneriler geçerlik kazandı. Katılım %69 geçerli oy oranı da %67,5 oldu.

Yukarıda özetle verilen süreç yaşanırken, kent merkezlerinde sivil halka yönelik bombalama ve intihar saldırıları düzenlendi. 12 Mayıs'ta İzmir Bornova'da 1 kişinin ölümüne onlarca kişinin yaralanmasına, 22 Mayıs'ta Ankara Anafartalar'da 9 kişinin ölümüne 102 kişinin yaralanmasına, 11 Haziran'da İstanbul'da 14 kişinin yaralanmasına

neden olan patlamalar gerçekleştirildi. Toplum kaygı korku ve güvensizlik duygularıyla yüklendi. Tırmandırılan bu kanlı şiddet eylemlerini İHD ile birlikte basın toplantıları ve yerinde yapılan açıklamalarla kınadık.

Seçim öncesi ortamı iyice anlayabilmek için bir başka olaya değinmek gerekir. Bir yıla yakın bir süre içinde çok sayıda askerî ve silahlı Irak sınırına yakın yerlere konuşlandırılan TSK, 2007 yılında bölgede operasyonlarını kesintisiz sürdürdü. Seçim öncesinde üç ilde güvenlik alanı oluşturuldu ve ilan edilmemiş bir OHAL rejimi uygulandı. DTP'ye oy verilmemesi yönünde propagandalar bu ortamda yapıldı.

Bütün bu ataklar, Adalet ve Kalkınma Partisi'nin işine yaradı, AKP 22 Temmuz'da yapılan erken genel seçimlerde parlamentoda çoğunluğu sağladı ve tek başına Recep Tayyip Erdoğan başkanlığındaki 60. Hükümet'i kurdu. Seçimlere katılım oranı 2002 seçimlerine göre 6 puan artarak % 85,1 olarak gerçekleşti. Oyların partilere göre oranları ve milletvekili sayıları: AKP % 46,47 (341), CHP ve DSP ittifakı % 20,84 [112 (13 ü DSP)], MHP % 14,26 (71), Bağımsız % 5,19 [26 (20 DTP)] şeklinde oldu. AKP, özellikle Kürt oylarını arttırarak Güneydoğu illerinde DTP ile başa baş bir konuma geldi. AKP Kürt kökenli 75 milletvekili ile Kürtlerin siyasî temsilcisi olduğu iddiasını ileri sürmeye başladı. DTP'nin bağımsız 20 milletvekilini yapılan her türlü engelleme ve baskıya rağmen seçtirerek TBMM'de grup kurmasını ise bir başarı olarak değerlendirdik. Bu durumun, Kürt sorununun siyasî ortamda barış yoluyla çözümüne katkı sağlayacağı umutlarımızı dile getirdik.

Ancak seçim öncesinde, parlamentoda temsil edileceklerine mutlak gözüyle bakılan AKP, CHP ve MHP'nin parti liderlerinin konuşmalarını ve seçim bildirgelerini incelediğimizde, Türkiye'nin ihtiyacı olan barış ortamına ve gerçek demokrasiye dair bir vaade ve açılıma rastlamadık. Sivil siyaset alanında da güvenlik ve terör kaygıları ön plandaydı. Devletin iç ve dış düşman tehdidinin varlığı üzerine kurulu resmî konseptle bu partilerin de bulunduğu gördük. Bu tespitlerimizi kamuoyuyla da paylaştık. Seçim sonrasında oluşan AKP Hükümeti'nden, bir rapor yayınlayarak, gerçek bir insan hakları gündemi oluşturulması için taleplerde bulunduk. Geleceğe dair kaygılarımızı dile getirdik.

Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer, seçim sonrasında 16 Ağustos'ta, Recep Tayyip Erdoğan başkanlığında oluşturulan 60. Hükümet'in onayını yeni seçilecek cumhurbaşkanına bıraktı. 28 Ağustos'ta TBMM'de üçüncü turda ve 339 oyla, Abdullah Gül Türkiye Cumhuriyeti'nin 11. cumhurbaşkanı seçildi. 29 Ağustos'ta hükümeti onayladı. 31 Ağustos'ta TBMM'de hükümet programı okundu ve 5 Eylül'de hükümet 337 oyla güvenoyu aldı.

Hükümet kurulduktan kısa bir süre sonra güvenlik güçleri, 11 Eylül'de Ankara Sıhhiye'de çok katlı otoparkta bir minibüs içinde 300 kilogram kadar patlayıcıyı bularak el koydu. 2 Ekim'de İzmir Buca'da iki patlama oldu ve 1 kişi öldü, 11 kişi yaralandı. 3 Ocak 2008 tarihinde de Diyarbakır kent merkezinde bir dershanenin önünde büyük bir patlama oldu ve 7 kişi öldü, 68 kişi yaralandı.

AKP'nin ilk icraatı, seçim bildirgelerinde ve hükümet programında dile getirdikleri yeni bir anayasa taslağı hazırlamak oldu. Ancak, konunun uzmanı bazı profesörlere hazırlatılan bu ısmarlama anayasa taslağı yıllardır insan hakları savunucuları olarak özlemini duyduğumuz, üzerinde toplumsal bir mutabakat sağlanmış, sorunları çözen bir belge değildi. Bu nedenle toplumun değişik kesimleri yeni bir anayasadan beklentilerini dile getirme çabalarını yoğunlaştırdı. Toplum anayasa dersine çalışırken gündem aniden değişiverdi.

PKK, Eylül-Ekim aylarında saldırılarını yoğunlaştırdı; Şırnak'ta 12, Hakkâri Dağlıca'da 13 askeri öldürdü. İki ay içinde Türkiye, 50'den fazla asker cenazesi kaldırdı. Her tören Türk- Kürt ayrışmasını besledi, savaş yanlılarını güçlendirdi. Hükümet ve TSK, saldırıların Irak Bölgesel Kürt Yönetimi denetimindeki Türkiye sınırına yakın Kuzey Irak topraklarında konuşlanmış olan kamplardan örgütlendiğini açıkladı. Türkiye'nin meşru savunma hakkı ulusal ve uluslararası ortamlarda çoğunlukla kabul gördü. TBMM, 17 Ekim'de 507 oyla TSK'ye sınır ötesi operasyon yapabilmesine olanak tanıyan tezkereyi kabul etti. Bununla hükümete, TSK'nin bu hedeflere karşı öngöreceği zaman ve büyüklükte, güç kullanma yetkisi verdi.

Ancak Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, bu yetkiyi kullanmadan önce ABD'ye gitti. 5 Kasım'da ABD Başkanı G. W. Bush'la bir görüşme yaptı. Görüşmeye Türkiye'den Genelkurmay 2. Başkanı ve dört general, ABD'den Ulusal Güvenlik Danışmanı ve yardımcısı ABD Ankara Büyükelçisi, Dışişleri Bakanı temsilcisi de katıldı. Bu görüşmeden sonra ABD, PKK'nın bir terör örgütü olduğunu ve ortak düşman olduğunu, terörle mücadelesinde Türkiye'ye özellikle istihbarat alanında destek vereceklerini ilan etti. Bu görüşmede, ABD'nin Türkiye'den Kürt sorunuyla ilgili silahlı çatışma dışında da bazı çözümler getirmesi için talepte ve bazı önerilerde bulunduğu yorumları gündemi hâlâ meşgul etmektedir.

Tezkereden sonra ilk sınır ötesi harekât 1 Aralık günü havadan yapıldı. Uzun bir hazırlık döneminden sonra 21 Şubat günü, yabancı haber ajansları TSK'nin PKK kamplarına karşı hava ve kara harekâtı başlattığını duyurdu. Bir süre sonra Genelkurmay Başkanlığı da haberi doğruladı. On bin kadar asker ağır kış koşullarında Irak'ın kuzeyinde hedef olarak seçildiği sonradan açıklanan Zap Kampı'na kadar ilerleyerek 8 gün süren bir operasyon yaptı. TSK, yalnızca PKK hedeflerinin vurulduğunu, lojistik desteğe imkân veren altyapının imha edildiğini ve sivililerin zarar görmemesi ve peşmerge güçleriyle bir çatışmaya girilmemesi için dikkat edildiğini söylerken, Bölgesel Kürt Yönetimi de sivililerin de zarar gördüğünü açıklıyordu. TSK'nin askerî birliklerini erken geri çekmesi de önemli polemiklere neden oldu. Genelkurmay Başkanı terörle mücadelenin bazen bir gün bazen de bir yıl sürebileceğini açıkladıktan çok kısa bir süre sonra, ABD başkanının "kuvvetlerinizi derhal geri çekin" biçimindeki sert açıklamasının hemen ardından harekâtın sonlandırılması şaşkınlık yarattı. Bu ani geri çekilme kararı Başbakan'ın "Ulus'a Sesleniş" konuşma metninin değiştirilmesine ve konuşmanın ertelenmesine de neden oldu. Bu gelişmeler de CHP ile MHP'den oluşan muhalefet cephesi ve hükümet temsilcileri ile Genelkurmay Başkanı'ndan oluşan resmî cephe arasında sert tartışmalar, karşılıklı suçlamalar yapıldı. Harekâtın sonucunda 24 asker 3 korucu dâhil toplam 267 kadar insanın öldüğü açıklandı.

TSK, Kuzey Irak'a girdikten iki gün sonra 23 Şubat tarihinde Cumhurbaşkanı Abdullah Gül, türbanın üniversitelerde serbest bırakma girişiminin ilk adımı olarak AKP ile MHP'nin birlikte hazırladığı ve TBMM'de 12 Şubat günü 411 oyla kabul edilen, Anayasa'nın 10. ve 42. maddelerini değiştiren kanunu onayladı. Ancak, bu aşamada iki partinin imzaladığı protokolde yazılı olan, YÖK Yasası'nın geçici 17. maddesinin değiştirilmesi adımı atılamadı. AKP ile MHP arasında anlaşmazlık çıktı. Türbana müdahalenin anti-demokratik olduğu iddiasıyla yola çıkan bu iki parti, türban'ın ancak çene altından bağlanması halinde kabul edileceği konusunu tartışmaya başladı. Türban sorunu büyük iddialara rağmen çözülemedi ve sorun üniversite ortamına atıldı. YÖK Başkanı üniversitelere bir genelge göndererek; anayasa değişikliği ile türbanlı öğrencilerin üniversitelere girme hakkını kazandığını bu nedenle de içeri alınmalarını bildirdi. Üniversite senatolarının büyük çoğunluğu CHP'nin Anayasayı değiştiren kanunu, Anayasa Mahkemesi'ne götürdüğünü, sonuç alınıncaya kadar türbanlı öğrencilerin üniversite binalarına sokulmayacağını açıkladı. Bazı üniversiteler bu genelgeye uyararak kapıları açtı. Ayrıca bu arada YÖK başkanının genelgesi Danıştay tarafından iptal edildi. YÖK başkanının genelgesine uyararak türbanlı öğrencilere giriş izni veren bazı üniversiteler tekrar eski uygulamaya döndüler. Üniversite girişlerinde kargaşa arttı, öğrenciler arasında çatışmalar başladı.

"TİHV Yönetim Kurulu Başkanı" imzasıyla yaptığımız açıklamada, türban tartışmalarının yarattığı ortamdan kaygı duyduğumuzu söyledik. Hükümetin temel hak ve özgürlükler konusunda hiçbir adım atmazken sadece "türbana özgürlük" diyerek, bütünlüklü bir yaklaşım içinde olmadığını belirttik. AKP ve MHP'nin esas amacının türban taşıyanları özgürleştirmek değil, Türk- İslâm sentezine dayanan İslâmî ahlâk sistemini tüm topluma dayatmak ve dinî esasa dayalı bir mevzi daha kazanmak olduğunu kayda geçtik. İki siyasî partiyi inanç ve ibadet alanında gerçek bir özgürleşme ve demokratikleşmeyi sağlamaya davet ettik.

AKP Hükümeti'nin iktidarını adım adım tahkim ettiği bir dönemde baskıcı bir yönetim tarzının yarattığı hak ihlallerine de tanık olduk. Yaşam hakkının tehdit altında olduğuna Baran Tursun'un "dur" ihtarına uymadığı gerekçesiyle öldürülmesinde, Feyzullah Ete'nin parkta otururken göğsüne aldığı darbeye yaşamını yitirmesinde ve Festus Okey'in gözaltında polis memurunun silahından çıkan kurşunla ölmesinde, İnsan Hakları gününde

evinin basılması sonucu Kevser Mızrak'ın öldürülmesi gibi olaylarda tanık olduk. İşkencenin bir yıldırma ve sorgulama yöntemi olarak geçen yıla oranla artarak devam ettiğini avukat Mustafa Rollas gibi yüzlerce insana uygulanan işkence ve kötü muamele örneklerinde gördük. Muhaliflerin cezalandırıldığı, suç işlediği şüphesi altında olan kamu görevlilerinin korunduğu ve cezasız bırakıldığı, Türk'ten ve Hanefî mezhebine mensup Müslüman'dan farklı kimliklere sahip kişilerin veya grupların resmî bakış açısına göre tehdit oluşturduğu, bir ülke konumundan kurtulamadık. Aksine polis devleti görüntüsü devam ediyor. PVSK değiştirildikten sonra polis, toplantı ve gösteri yürüyüşlerinde aşırı şiddet uyguluyor. İşkence yöntemlerinde de şiddet grafiği yükseliyor.

Muhalif bir siyasî parti olan DTP'nin kapatılması için Anayasa Mahkemesi'nde dava devam ediyor. Kürtçe kitaplar yayınladıkları için Diyarbakır Belediye Başkanı hakkında dava açılıyor. Çok dilli yerel yönetimi hayata geçirdikleri için Diyarbakır Sur Belediye Başkanı ile Sur Belediye Meclisi üyeleri görevden alınıyor. Kürt sorununa çözüm arayan siyasetçiler değişik nedenlerle yargı baskısı altında tutuluyor, ya da cezalandırıyor. İki yüzün üzerinde kişinin siyasetten menedilmesi için davalar açılıyor.

Derin devlet tanımı içinde değerlendirilebilecek bir örgütlenmenin açığa çıkarılmış olması geç kalmış ancak olumlu bir gelişmedir. Ergenekon adı ile kamuoyuna tanıtılan bu yasadışı askerî örgütlenmenin davası devam etmektedir.

Diplomatik alanda dış ilişkilerimiz geçen yıla oranla daha hareketli oldu. Büyükelçilikler, AB heyetleri daha sıkça görüşmek istediler. Avrupa Komisyonu'nun (AK) genişlemeden sorumlu Komiseri Olli Rhen, AK Ankara Büyükelçisi Marc Pierini, Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri Thomas Hamamberg ile AB'nin Yıllık İlerleme Raporu'nun hazırlanmasından önce görüşmeler yaptık.

İHD ile 9. İnsan Hakları Hareketi Konferansı'nı İzmir Pamucak'ta 23-25 Kasım tarihlerinde gerçekleştirdik. Toplantının üst başlığı "Hrant'tan sonra Türkiye'de İnsan Hakları" olan konferansın broşürünü yayınladık ve 10 Aralık günü İstanbul'da İHD ile birlikte bir basın toplantısı düzenleyerek sonuçlarını kamuoyuyla paylaştık. Aynı gün İHD şubelerinin Sultanahmet Meydanı'nda Evrensel Bildirgenin Yıldönümü nedeniyle düzenlediği açık hava toplantısına İHD ve TİHV Başkanları ve bazı yöneticiler de katıldı.

2007 yılının Ocak ayında öldürülen Agos gazetesi yazarı ve insan hakları savunucusu arkadaşımız Hrant Dink'in sürmekte olan davasında ciddi bir gelişme olmadı. Ancak ailesi Trabzon Emniyeti'nde görevli memurlar hakkında soruşturma açma izni verilmemesini AİHM'e taşıyarak dava açtı. Hrant'ın davasına 28 Nisan'da yapılacak 5. duruşmayla devam edilecek.

Bu yıl 5. Ruhsal Travma Toplantısını 7-9 Aralık 2007 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirdi. Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı Ruhsal Travma Birimi, İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı Psikososyal Travma Programı, Türkiye Psikiyatri Derneği Afet Psikiyatrisi Birimi, Norveç Tabipler Birliği, TTB ve TİHV'nin düzenlediği toplantıya üç yüzden fazla uzman katıldı.

Bitirirken, geçen dönem aramızdan ayrılan ve insan hakları, barış ve demokrasi mücadelesine yaşamını adanmış arkadaşlarımız; Mehmet Uzun, Orhan Doğan, Nedim Dağdeviren, Şaban Ormanlar, Hülagü Bulguç ve Sadun Aren'i saygıyla anıyoruz.

TEDAVİ VE REHABİLİTASYON MERKEZLERİ PROJESİ

2007 YILI DEĞERLENDİRMESİ

Yıl içinde çeşitli gerekçeler ile paylaştığımız ve çalışma raporumuzun diğer bölümlerinde daha detaylı olarak yer verildiği gibi, 2007, Türkiye açısından sonraki yıllarda birçok açıdan milat olarak değerlendirilebilecek önemli politik, sosyal ve insan hakları gündemini meşgul eden gelişmelerin yaşandığı bir yıl olma özelliği göstermiştir. Son dönemde yoğunlaşan kaygı verici siyasal ve sosyal gelişmeler, ülkemizde bir yandan başta yaşam hakkı, işkence yasağı, düşünce ve ifade özgürlüğü olmak üzere ciddi insan hakları ihlallerine, diğer yandan insan hakları duyarlılığında ciddi bir aşınmaya yol açmaktadır. Ülkede resmi ve sivil geniş toplumsal kesimlere egemen olan otoriter, ayrımcı ve ırkçı zihniyet, muhalif siyasi partilerden sivil toplum örgütlerine, bilim insanlarından insan hakları savunucularına kadar herkes için, kısacası tüm demokratik yaşamımız için yok edici bir tehdit haline gelmiştir.

Böyle bir atmosferin gündelik yaşamdaki yansıması kaçınılmaz olarak Tedavi ve Rehabilitasyon Projesi çalışmalarımızda doğrudan kendini göstermiştir. Yıllık başvuru sayılarındaki artışın yanı sıra işkence ve kötü muamele uygulamalarının önceki yıllara oranla daha kaba ve vahşice nitelikte olduğu görülmektedir. Bu da yukarıda değinilen artan otoriterleşmenin ve insani duyarlılıktaki aşınmanın bir göstergesidir.

Bu durum önceki yıllık raporlarımızda yer verdiğimiz “ulusal ve uluslararası duruma ilişkin yapılan saptamalar ışığında işkencenin devam ettiğini ve önümüzdeki süreçte ülkemizdeki yoğunluğunda iniş-çıkışlarla birlikte Mart 2006 sonu başta Diyarbakır olmak üzere Güneydoğu Bölgesi’nde yaşanan yüzlerce işkence olgusunun ne yazık ki gösterdiği gibi, iktidarlarca ihtiyaç duyulduğunda yoğun bir şekilde uygulanabildiğini söylemek mümkündür,” tespitinin geçerliliğini ortaya koymaktadır. Bu nedenle, hep söz ettiğimiz gibi, başvurularımızdaki sayısal artma ve azalmanın da dinamik olarak hissedilip, öngörülerimize dayalı, finansman boyutu dâhil re-organizasyon çalışmaları sürdürülmelidir. Bunun için de Tedavi ve Rehabilitasyon Projesi’nin bilgiye ve somut olaylara dayalı çalışmasının daha da etkinleştirilmesi gereği açıktır.

2007 yılında çalışmalarımız, çeşitli sıkıntılarla birlikte, 9 Mayıs 2006 tarihinde son biçimi verilen “Gelecek Üç Yıllık Çalışma Dönemi İçin TİHV’nin Öncelikleri” ışığında sürdürülmüştür.

Programda, yapılacak çalışmalarla ilgili olarak temel yaklaşımları ve gerçekleşenleri şöyle şöyle özetlemek mümkündür:

1. Programda yer verilen: “İşkence görenlerin tedavi ve rehabilitasyon hizmeti sunma çalışmalarının niteliğinin daha da artırılması kaydı ile tedavi merkezlerinin başvuru profili yakından izlenerek re-organizasyon çalışmalarının sürekliliğine özen gösterilecektir.”

Gerçekleşen: Kimi sıkıntılara karşın Tedavi Projesi çerçevesindeki çalışmalarda, bu yaklaşım kolektif olarak esas alınmıştır. Gelecek planlaması açısından ise özellikle 2008 yılındaki çalışmalarımızın sürdürülmesinde karşılaşılabilecek muhtemel sorunlara yönelik çeşitli senaryolar ışığında hazırlıklar yapılmış, bu hazırlıklar 2009-2010 dönemini de kapsamıştır.

Çalışmalarımızın niteliğine yönelik değerlendirmeler, iç değerlendirmelerimizin yanısıra, 2007 yılı içinde Avrupa Komisyonu için bağımsız bir uzman tarafından hazırlanan Tedavi projemiz ile ilgili rapor ile İsveç Kızılhaç’ı için yine bağımsız bir heyetçe hazırlanan raporda da yer almıştır.

2. Programda yer verilen: “Özellikle işkence konusundaki birikimimizin bilgiye dönüştürülüp ülke içi ve dışı kullanım olanaklarının artırılması önümüzdeki dönem için öncelikli konularımızdan birisidir.”

a. Ülkemizde bugün itibari ile başlamış olan 4000 hekim, 1000 savcı, 500 hakime yönelik İstanbul Protokolü eğitimi, en azından bugün ulaştığı boyut itibari ile, bu alandaki çalışmalar için pek çok açıdan yol gösterici özelliklere sahiptir. Adli Tıp Kurumu’nca verilen proje gereğince Adalet ve Sağlık Bakanlıklarınca sağlanacak kamu görevlilerine resmen Türk Tabipleri Birliği (fiilen tüm ortamımız) ve IRCT tarafından verilecek bu eğitim projesinde,

bu çalışmaların bu noktaya ulaşmasında ve sürmesinde TİHV'nin belirleyici rolü tüm taraflarca da ifade edilmektedir.

b. Yine IRCT ile birlikte 10 ülkede sürdürülen ve eğitim komitesi koordinatörlüğü TİHV tarafından üstlenilen İstanbul Protokolü eğitim projesi çerçevesinde arkadaşlarımız 2007 yılı içinde (bugüne kadar) Mısır, Gürcistan, Sri Lanka ve Filipinler'deki eğitimlerde önemli rol üstlenmişlerdir.

Her iki konuda 19-21 Ocak 2007 tarihinde TTB ve ATUD ile birlikte gerçekleştirdiğimiz İstanbul Protokolü eğitimciler eğitiminin de özel bir katkısı olmuştur.

c. Bir süredir gündemimizde olan iltica/mülteci konusunda Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK) ile ilişkiler 2007 yılında somut programlar çerçevesinde başlamıştır. 30-31 Ekim 2007 ve 29-30 Kasım 2007 tarihlerinde BMMYK'deki görüşmecilere yönelik eğitim programları gerçekleştirilmiştir. Bunun yanı sıra, yine BMMYK'deki görüşmeciler için tarafımızdan organize edilen "bakımverenlerin bakımı" çerçevesinde supervizyon hizmetleri başlamıştır. 2008 yılı içinde ise, işkence gören iltica/mülteci başvurularının değerlendirmelerinin TİHV tarafından yerine getirilmesi ve dahası mültecilik işlemlerinde TİHV'in yer almasına yönelik protokollerin hazırlanmasına yönelik çalışmalar yapılacaktır.

d. TİHV'in birimleri göz önüne alınarak IRCT programları çerçevesinde Irak'tan dört, Pakistan'dan bir meslektaşımız İstanbul ve İzmir Tedavi merkezlerinde ikişer haftalık eğitim programlarına alınmıştır.

e. Bu dönemde hazırlanan, ülkemizde ve bu boyutu ile dünyada da ilk olma özelliğini taşıyan İşkence Atlası bu alanda çalışanlara önemli bir katkı sunacaktır.

f. Başvurularımızla ilgili yapılan iki bilimsel çalışma 19-23 Ağustos 2007 tarihinde ABD'de gerçekleşen Uluslararası Myopain Kongresi'ne sunulmuş, önemli yankıları olmuştur.

3. Programda yer verilen: "İşkencenin insan eliyle gerçekleştirilen travma konusunun önemli bir başlığı olması sebebiyle bugüne kadarki birikimimizin özellikle ' karmaşık travma ' başlığında zenginleştirilerek özgül çalışma alanlarının belirlenmesi hedeflenmektedir. Ki bu yaklaşım yukarıda yer verildiği gibi 'İşkence ve travma alanında Eğitim, Araştırma ve Uygulama Merkezi' çalışmalarının önünü açacaktır."

a. 18 Ocak 2007 tarihinde 'İşkence ve travma alanında Eğitim, Araştırma ve Uygulama Merkezi/Enstitüsü' hazırlıkları konusunda gerçekleştirdiğimiz hazırlık toplantısından sonra ülke içi ve ülke dışında bu yaklaşımımız pek çok ortamla paylaşılmış, önemli bir heyecan oluşturmuştur.

b. Bu konunun gelişmesine katkı sunması beklenen projeler hazırlanmıştır.

c. Özellikle Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri A.D., İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri A.D., Türkiye Psikiyatri Derneği, Norveç Tabipleri Birliği, Türk Tabipleri Birliği ile birlikte düzenlenen ve 7-9 Aralık 2007 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirilen 5. Uluslar arası Ruhsal Travma toplantısı ortamı bu yaklaşımın hayata geçirilmesinde önemli imkan sunması beklenmektedir.

4. Programda yer verilen: "Bu çalışmalar bir yandan Ortadoğu bölgesinde, öte yandan da başta Avrupa olmak üzere diğer bölgelerdeki ortak çalışmalarımızın zenginleşmesine olanak sağlayacaktır."

a. Yine, yukarıda değinilen 5. Uluslar arası Ruhsal Travma toplantısı ortamı söz konusu ortak çalışmaların zenginleşmesine katkı sunmaktadır.

b. Bir süredir gündemimizde olan ve 4. ve 5. Uluslar arası Ruhsal Travma toplantılarının özel bir başlığı olan Ortadoğu'ya yönelik 'Barış için Sağlıkçılar Köprüsü' perspektifi, özellikle Ortadoğu'da ilişki içinde olduğumuz kişi ve kurumlarca, önemli ölçüde kabul görmüş, heyecan uyandırmıştır. Bu konuda bizimle birlikte çalışmak arzusunda olan IFHHRO ve Norveç tabipleri Birliği'nin daveti ile 18-19 Şubat 2008 tarihinde Hollanda'da konunun projelendirilmesi için bir hazırlık toplantısı gerçekleştirilmiştir.

c. İşkence görenlerin tedavi ve rehabilitasyonuna ve özellikle çeşitli Avrupa ülkelerindeki mültecilere yönelik kimi inisiyatiflerin çalışmalarına etkin katılım sağlanmaktadır. Bu kapsamda Avrupa Network'unun bu yılki toplantısı 19-21 Nisan 2007 tarihinde ülkemizde yapılmıştır.

ÖZEL BAŞLIKLAR ALTINDA 2007 YILI DEĞERLENDİRMESİ

TİHV tedavi merkezlerine 2007 yılında yapılan 452 başvurumuza ilişkin tablo:

Akut	274
Kronik	178
Kadın	159
Erkek	293
Çocuk	33
Beş il	37
Adana	117
Ankara	35
Diyarbakır	36
İstanbul	185
İzmir	79

-Bir önceki yıl mevcut eğilim göz önüne alındığında 400 başvuru öngörülen 2007 yılında 452 işkence gören insanın tedavi ve rehabilitasyonuna katkıda bulunulmuştur. (2006 yılında toplam başvuru 337 idi.)

-Başvuru sayısının 452 olduğu göz önüne alındığında, yıllık toplam başvuru sayısında bir önceki yıla göre %34'lük bir artış görülmektedir. Bu artışta özellikle Ankara, İstanbul ve İzmir merkezlerindeki artışlar rol oynamış, Diyarbakır merkezine olan başvuru azalması dikkat çekmiştir.

-Başvuru rakamlarındaki bu artışın ötesinde yıl içinde işkence gördüğü için başvuranların sayı ve oranında da artış görülmektedir. 2006 yılında aynı yıl içinde işkence gören başvuru sayısı 222 iken (yüzde %65), 2007 yılında yıl içi işkence gören başvuru sayısı 320'dir (%70). Bu da önümüzdeki dönem çalışmalarımızın kararlılıkla sürdürülmesi açısından önemli bir ipucudur.

- 33'ü çocuk olan toplam başvurularımızın 16'sı işkence gören yakınıdır.

- Başvurularımızı doğum yerlerine göre dağılımda yine Güneydoğu (%25) ve Doğu Anadolu (%23) doğumlular önemli bir oranı oluşturmaktadır.

- 9 başvurumuz Türkiye vatandaşı olamayıp, ülkeleri şöyledir: 2 Irak, 2 İran, 1 Lübnan, 1 Kongo, 1 Etiyopya, 1 Angola ve 1 Burundi. Bunlardan Lübnan'lı ve Burundi'li ülkemizde, diğerleri ise kendi ülkelerinde işkenceye maruz kalmıştır.

-Kadın başvurularımızın oranı %35 olup, bir önceki yıla göre nispi bir artış söz konusudur. (2006 yılında %29 idi).

- Adli sebeplerle işkence gören başvuru oranında da nispi bir artış görülmektedir. (2007 yılında %14, 2006 yılında %11)

-Cezaevlerinden tahliyelerin genel olarak azaldığı 2007 yılında cezaevinden çıkan 95 kişi başvurmuştur. 2006 yılında ise 107 kişi başvurmuştu.

-Tedavi sürecinin yarım kalma oranı %12 düzeyinde olup, geçmiş yıllara benzerlik göstermektedir.

Türkiye'deki işkence olgusuna ilişkin genel bir değerlendirme yaparsak;

a. 2007 yılındaki dramatik artış nedenlerinin başında, özellikle Polis Vazife ve Salahiyetleri Kanunu'nda (PVSK) tüm uyarılarımıza karşın yıl içinde yapılan değişikliklerle daha somut bir hal alan, güvenlik güçlerinin otoriterleşme yönelimleri ve hak ihlalleri karşısında göstermeleri beklenen insani duyarlılıkta yaşanan büyük aşınmadır. Bu genel

nedenin yanı sıra başta İzmir olmak üzere İl Emniyet Müdürlüklerinin başvurduğu performans uygulamasının etkisi de araştırılmaya değer bir konudur.

b. 2007'de başvuruların maruz kaldığı işkence yöntemlerinden ağır kaba dayak (%89), hakaret etme (%83), aşağılama en yüksek değerleri göstermektedir. Yanı sıra öldürme tehdidi, diğer tehditler, işkenceye görsel ve işitsel tanıklık, yakınlarının yanında işkence yapma, anlamsız itaat etmeye zorlama, vücudun tek bir noktasına sürekli vurma, saç, sakal, bıyık yolma, aşırı fiziksel aktiviteye zorlama, soğuk ortamda bekletme biber gazı sıkma, cinsel taciz, haya burma gibi uygulamalar da söz konusu olmuştur.

c. Bu arada, son günlerde emniyet birimlerince 'sağlığa zararlı olmayacağı' ifadeleri ile kamuoyuna tanıtılmaya çalışılan 'plastik mermi'lerin kullanılmasının yaygınlaştığı ve plastik mermi ile yaralanan dört başvurumuzdaki oluşan sağlık sorunları kamuoyu ile paylaşmaktadır.

d. Fiziksel tanılara bakıldığında, 2007 yılında gerçekleşen işkence ve kötü muamele uygulamalarının önceki yıllara oranla daha kaba ve vahşice nitelikte olduğu görülmektedir. Bu da yukarıda değinilen artan otoriterleşmenin ve insani duyarlılıktaki aşınmanın bir göstergesidir.

Bu kaba ve vahşi uygulamaların sonucu başvurularımızda çeşitli kırıklar, organ yaralanmaları ve kaybı, kulak zarı yırtılması gibi çeşitli ağır travma tabloları ile karşılaşmıştır. Fiziksel tanıların yanı sıra, başvurularımızda başta akut travma sonrası stres bozukluğu olmak üzere çeşitli ruhsal tanılar konmuştur.

e. 2007 yılında gerçekleşen işkence uygulamalarında işkence uygulanan yerler arasındaki emniyet merkezlerinde (özel birimlerin görevli olduğu yerler) uygulanan işkence oranının (yüzde 30.6) yüksekliği önem arz etmektedir. Bununla birlikte resmi gözaltı yerleri olarak bilinen yerler dışında (açık alan, araç içi v.b.) işkence uygulamalarındaki belirgin artış da sürmektedir.

	Başvuru sayısı	Oran %
Emniyet Müdürlükleri	98	%30.6
Polis Karakolu	61	%19.0
Jandarma Karakolu/komutanlığı	17	%5.3
Açık alan/araç içi	112	%34.9
Diğer	32	%10.2
TOPLAM	320	%100.0

f. İşkencenin yapıldığı yer ve yöntemler ile tanılar arasında kurulan bu ilişki Türkiye'de son zamanlarda işkencenin bilgi alma ihtiyacından çok korku veya gözdağı vermek, cezalandırmak ya da otorite tesis etmek amacıyla yapıldığına işaret etmektedir. Sonuçta bu bir yandan PVSK'da yapılan değişikliğin yol açtığı vahim sonuçları ortaya koyarken, diğer yandan ülkede yediden yetmişe, her yaştan her cinsten, her meslekten, sosyal konumu, siyasi görüş ve inançları ne olursa olsun, bir suç işlesin ya da işlemesin herkesin, her zaman, her yerde işkence görme riski altında olduğu gerçeğini bir kez daha yinelemektedir.

g. Toplantı ve gösterilerde güvenlik güçlerince yaygın ve sistematik biçimde uygulanan şiddet devam etmektedir. Güvenlik güçlerinin göstericileri özellikle gözaltına almadan, doğrudan yaygın ve sistemli şiddet uygulamalarında da belirgin artış gözlenmektedir.

h. İşkence kültürünün, şiddetin yeniden üretilmesinde ülkemizdeki cezaevleri uygulamalarının da önemli rolü olduğu da yaptığımız belirlemeler arasındadır.

i. İşkence ve diğer kötü muamele uygulamalarının ilk adli muayene gerçekleşene kadar esas olarak uygulanıyor olması sorumluların araştırılması ve cezalandırılmasını güçleştirmektedir.

i. 2007 yılında da işkencenin adli, idari ve pratik açıdan cezalandırılmaması eğilimi, işkencenin sürmesinde önemli bir etken olmuştur. Başka bir deyişle aslında "işkenceye sıfır tolerans" yerine "işkenceciye tolerans" gösterilmeye devam edilmiştir.

TEDAVİ VE REHABİLİTASYON PROJESİ KAPSAMINDAKİ ÇALIŞMALAR

a-Yıl içi işkenceye maruz kalan başvurularımızın oranı yüzde 70 olup, yıl içinde işkenceye maruz kalan 320 gerçek kişi olduğu, daha önemlisi ise işkence ve kötü muamele uygulamalarının önceki yıllara oranla daha kaba ve vahşice nitelikte olduğu göz önüne alındığında rakamsal bir değerlendirmeden öte işkencenin sistematik özelliği göz önünde tutulmalıdır. Tedavi merkezlerimizde 452 kişinin tedavi ve rehabilitasyonu sağlanmıştır. Yeni başvurulara ulaşma çabasının yanı sıra 1980 döneminden itibaren yaklaşık 1 milyon insanın işkence gördüğü göz önüne alınarak kapsamlı bir çalışma programlanmasına özen gösterilmektedir.

b-Özel olarak başvuru sayısında 2007 yılında azalma olan Diyarbakır merkezimize ilişkin özel bir program geliştirilmektedir.

c- Cezaevinden salınan başvurularımıza yönelik çalışmalarımızda (2003 yılında 337, 2004 yılında 404, 2005 yılında 240, 2006 yılında 107, 2007 yılında ise 95 başvuru), ne yazık ki kronik yakınmaların yanı sıra özellikle son yedi yıldır uygulanan cezaevleri politikasının sonuçları ile karşılaşmakta olduğumuzu belirtelemiştik.

Son yıllardaki başvurularımız geçmiş dönem cezaevinden çıktuktan sonra TİHV'ye başvuranlarla farklı bir profil ortaya koymaktadır. Daha önce teorik olarak ifade edegeldiğimiz ve öngördüğümüz izolasyona dayalı cezaevi uygulamasının sonuçlarını son dönemde somut olarak görüyoruz. (başvurularımızın yakınmaları ve tanıları son derece dikkat çekicidir).

İzolasyon ve şiddet üzerine kurulu prototip olarak F tipi cezaevleri ile başlayıp, bazı cezaevlerinde genel uygulama haline dönüşen uygulamalar; gerek kişilerde, gerekse de toplumsal düzeyde işkence kültürünün yeniden üretiminde önemli bir rol oynamaktadır.

d- Öngördüğümüz gibi, bu sorunların çözümüne yönelik olarak izolasyona yönelik retrospektif ve prospektif bilimsel çalışmaların gerçekleştirilebilmesi açısından 7-9 Aralık 2007 tarihindeki Uluslararası Ruhsal Travma toplantısı özel bir imkan sunmuştur. Bu toplantı için başta Birleşmiş Milletler İşkence Özel Raportörü olmak üzere, çeşitli ülkelerde pek çok katılımcı ile ortak bir çalışma başlatılmış, bu kişilerin toplantıya katılımı sağlanmış, izolasyona ilişkin önceden başlatılan bir çalışma toplantısındaki grup çalışması ile önemli ölçüde geliştirilmiştir. Bu konudaki çalışmalar önümüzdeki dönem öncelikli gündemimizde olacaktır.

e- Cezaevlerindeki izolasyon ve şiddet üzerine kurulu sistemin yarattığı yıkım göz önüne alınarak, başvurularımıza yönelik ruhsal tedavilerin yoğunlaşması gerekliliğinden hareketle bu alandaki çalışmaların daha da etkinleştirilmesi gerekmektedir. (Geçmiş dönemdeki çalışmaların yanı sıra 2006 yılında başlatılan "Hekim ve Psikologlar için Türkiye'de Psikoterapi Ek Eğitimi" programı bu konuda önemli katkı sunacaktır.)

f- Bir süredir üstünde çalıştığımız "İşkence ile ilgili Tıbbi Atlas" çalışması tamamlanmıştır.

Uzun yıllardır bu konuda bir atlas yapılması gündemde idi. Kivançla söylemeliyiz ki bu boyutta ve kapsamda tıbbi bir atlas dünyada ilktir.

Atlasta yayınlanan resimlerin çok büyük bir kısmı TİHV arşivlerinde bulunan belgeler olmakla birlikte az sayıda resim ve belge çeşitli kişi ve kuruluşlardan alınmıştır. TİHV belgeleri TİHV in 18 yıllık sırasında tedavi ve rehabilitasyon merkezlerine başvuran toplam 11.000 den fazla kişiye ait 6000 i aşkın fotoğraf ve röntgen filmi taranarak oluşturulmuştur.

Atlas üç bölümden oluşmaktadır: i) işkence yöntemleri (tarif ve çizimleriyle), ii) İşkence sonrası ortaya çıkan fiziki izler (Bu izleri gösteren net görüntülü fotoğrafların olay ile ilgili kısa öykülerle), iii)İşkence sonrası ortaya çıkan radyolojik görüntüler ve laboratuvar bulguları.

Bu atlasın işkence soruşturmalarında yer alması muhtemel tüm adli tıp uzmanlarına, çeşitli sağlık ünitelerinde adli tıp görevi üstlenen tüm sağlık çalışanlarına, resmî işkence soruşturmalarında görev alan tüm hukukçulara, işkence davalarını takip eden tüm avukatlara ve tüm insan hakları savunucularına önemli bir katkı sunacaktır.

g- Son yıllarda hep andığımız gibi; dünyada derinleşen eşitsizlikler ve özellikle gelişmiş olarak adlandırılan ülkelerin insan hareketliliğini sınırlama, dahası kendi ülkelerindeki mültecilerin geri gönderilmesi programlarını hızlandırma çabaları başta olmak üzere "mültecilik" sorunu tedavi ve rehabilitasyon çalışmaları açısından ayrı bir önemini sürdürmektedir.

- Son yıllarda giderek artan gelişmiş ülkelerden mültecilerin geriye döndürülmesi programları, tedavi merkezlerimize özel talepler şeklinde yansımıştır. Bu taleplerde esas olarak geriye döndürmenin önkoşulu olan sağlık sorunu olan kişilerin ülkemizde, kurumumuz dâhil, tedavi olanaklarının varlığını tespit etmek amaçlanmaktadır. Gittikleri ülkeye sığınma talebinde bulunanların Türkiye'ye iade edilme girişimleri ile ilgili olarak TİHV'ye yapılan başvurulara verdiğimiz nesnel, bilimsel yanıtlar haksız uygulamaların engellenmesine önemli katkı sunabilmektedir.

- Bu arada insan hareketliliğinde önemli kavşaklardan biri olan ülkemizde söz konusu kişilerin işkence gördükleri gerekçesiyle yaptıkları başvurulara yönelik başlatılan çalışma, öncelikle Birleşmiş Milletler Mültecilik Yüksek Komiserliği ile sürdürülen müzakerelerle sonuç vermeye başlamıştır. Bir yandan işkence gören sığınmacıların TİHV'e yönlendirilmesi, öte yandan da mülteciler ile görüşme yapanların görüşme teknikleri konusundaki eğitimi ve "bakımverenlerin bakımı" başlıklarında "neler yapılabileceği" konusunda çalışmalar yürütülmektedir.

Eğitim-Bilimsel Çalışmalar

a- İstanbul Protokolü eğitimi süreçlerinin (yurt içi-yurt dışı) değerlendirilmesi

-İşkencenin etkin araştırılması ve dokümantasyonuna ilişkin ilk uluslararası belge olan İstanbul Protokolü'ne yönelik TİHV'nin düzenlediği ya da farklı kuruluşlarla ortaklaşa düzenlenen eğitim programlarının bir ayağı olan "Eğiticiler Eğitimi" 19-21 Ocak 2007 tarihlerinde İstanbul'da gerçekleştirilmiştir. Türk Tabipleri Birliği ve Adli Tıp Uzmanları Derneği ile birlikte düzenlenen bu programa çok sayıda üniversitenin psikiyatri ve adli tıp bölümlerinden uzmanların yanı sıra hukuk fakültesi öğretim üyeleri, vakıf hekim ve psikiyatristleri, işkence davalarını izleyen avukatlardan oluşan 34'ü sağlıkçı, 21'i hukukçu toplam 55 kişi katılmıştır.

Bu program için geliştirilen İstanbul Protokolü (İP) eğitici eğitimi eğitim modül ve materyalleri ülkemizin ötesinde dünyada da ilk örnek olmuştur. Bu yüzdendir ki, altta yer verilen 10 ülkenin beşinde uygulanan İP eğitici eğitimlerinde esas alınmış ve doğal olarak bu ülkelerde geliştirilmiştir.

Öte yandan, bu program, bugünlerde ülkemizde başlatılan 5500 hekim, savcı, hâkime yönelik İP eğitimlerinde gerek eğitim materyallerinin hazırlanmasında, gerekse de eğitici havuzunun oluşturulmasında esas alınmaktadır.

-IRCT, Dünya Tabipleri Birliği ve PHR-ABD ile birlikte geçtiğimiz yıllarda beş ülkede (Fas, Gürcistan, Meksika, Sri Lanka ve Uganda) İstanbul Protokolü eğitimi gerçekleştirilmiştir. Bu projenin olumlu çıktılarının bir sonucu olarak IRCT ile birlikte 2006-2008 döneminde 10 ülkede (İlk projede yer alan Fas, Gürcistan, Meksika, Sri Lanka, Uganda'nın yanı sıra Ekvator, Filipinler, Kenya, Mısır, Sırbistan) gerçekleştirilmekte olan eğitim projesinde eğitim komitesi koordinatörlüğünü TİHV üstlenmiştir. Bu koordinatörlük görevi, TİHV'nin işkence konusunda uluslararası düzeydeki yerini göstermesi açısından önemlidir. Bu proje çerçevesinde eğitimler tamamlanmıştır. Bu eğitimlerde arkadaşlarımız 2007 yılı içinde (bugüne kadar) Mısır, Gürcistan, Sri Lanka ve Filipinler'deki eğitimlerde kritik olarak yer almışlardır.

b- 5. Uluslararası Ruhsal Travma toplantısı:

Düzenleme kurulunu Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri A.D., İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri A.D., Türkiye Psikiyatri Derneği, Norveç Tabipleri Birliği, Türk Tabipleri Birliği ile birlikte üstlendiğimiz 5. Uluslararası Ruhsal Travma toplantısı 7-9 Aralık 2007 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirilmiştir.

Ana izleği "Yaraları deşmek, yaraları sarmak" olan toplantıda ruhsal incinmelerin bireysel - toplumsal, ulusal - uluslararası boyutları alınarak; örgütlenme, dayanışma, klinik müdahale ile sağaltılması konuşulmuştur. Avustralya'dan Kanada'ya, Güney Afrika'dan Peru'ya 25'in üzerinde ülkeden, ruhsal zedelenmenin yaşandığı bir çok yerden 240'ın üstünde değişik disiplinlerden katılımcı 14 panel, 4 konferans, 9 çalışma grubu, 1 forumda gözlemlerini, deneyimlerini paylaşmıştır.

Doğrudan çalışma alanlarımız olan, işkence, cezasızlık durumu, izolasyon, ayrımcılık, mültecilik, Barış için Sağlıkçılar Köprüsü konuları başta olmak üzere pek çok başlıkta gerçekleşen bu toplantı bir yandan bilginin yeniden üretimi ve paylaşımına, öte yandan da ülke içi ve dışındaki ilişki ağımızın zenginleşmesine önemli katkı sunmuştur.

Öncelikle Avrupa, Balkan ve Ortadoğu ülkeleri arasında işbirliğine olanak veren, barışı ve dostluğu kuvvetlendiren bir platform olması da amaçlanan bu programın geliştirilerek sürdürülmesi arzulanmaktadır.

c-“Süddeutsche Akademie für Psychotherapie” ile üç yıllık birlikte psikoterapi eğitimi

TİHV, işkence görenlerin ve yakınlarına verdiği tedavi ve rehabilitasyon hizmetlerinin kalitesini ve etkinliği artırmak için çeşitli çalışmalar yapmaktadır. Bu çalışmaların önemli bir bölümünü, tedavi merkezi çalışanları ve vakıf çalışmalarına dışarıdan destek veren kişiler için düzenlenen eğitimler oluşturmaktadır.

2006 yılında “Süddeutsche Akademie für Psychotherapie” ile birlikte başlatılan TİHV çalışması ve dışarıdan destek veren psikiyatrist ve psikologlar için oryantasyon semineri ve eğitim programını içeren “Psikoterapi Eğitim Programı” 2007 yılında da sürdürülmüştür. Eğitim “Gelişimsel Psikoloji, Kişilik Öğretisi, Nevrozlar, Psikodinamik Psikolojisi ve Psikoterapisi, Psikopatoloji, Psikosomatik, Bağımlılıklar, ilk görüşme tekniği; Genel ve Özel Psikodinamik, Aile ve Grup Teorisi; diğer bilimsel yöntemler (Davranışsal Terapi, Sistemik Hipnoz Terapisi); çeşitli psikoterapi yöntemleri açısından endikasyon ve uygulama; Travma Terapisi” başlıklarını içermektedir. Üç yıllık eğitimin sonunda katılımcılar, Alman Tabip Odası’nın Ek Eğitim Örnek Yönergesi doğrultusunda psikoterapist sıfatını kazanacaklardır.

Eğitim programının ikinci bölümü 21-27 Nisan 2007 tarihinde İzmir’de, üçüncü bölümü ise 23-29 Eylül 2007 tarihinde İstanbul’da gerçekleştirilmiştir. Seminere katılan 16 psikiyatrist ve psikologa “Süddeutsche Akademie für Psychotherapie”den dört eğitmen (TİHV’den Alp Ayan’ın katkısı ile) tarafından eğitim verilmektedir. Dördüncü ve beşinci eğitimler 2008 yılında gerçekleştirilecektir.

d- Bir süredir gündemimizde olan iltica/mülteci konusunda Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK) ile ilişkiler 2007 yılında somut programlar çerçevesinde başlamıştır. 30-31 Ekim 2007 ve 29-30 Kasım 2007 tarihlerinde BMMYK’deki görüşmecilere yönelik eğitim programları gerçekleştirilmiştir. Programın amacı Travmaya maruz kalanlarla görüşme teknikleri; İşkence yakınması olan ya da işkenceye maruz kalanları hissedebilme, işkence tedavi merkezlerine yönlendirme; İkincil travma hakkında bilgilendirme ve ikincil travmadan korunma amacıyla İstanbul Protokolü’nü esas alacak bir eğitim olarak planlanmıştır. Eğitimini tamamlayan 26 katılımcıya sertifika verilmiştir.

e-İşkence görenlerin tedavi ve rehabilitasyonuna ve özellikle çeşitli Avrupa ülkelerindeki mültecilere yönelik kimi inisiyatiflerin çalışmalarına etkin katılım sağlanmaktadır. Bu kapsamda Avrupa Network’unun son toplantısı 19-21 Nisan 2007 tarihinde ülkemizde gerçekleştirilmiştir.

Bilimsel Araştırmalar

a-2003 yılında başlayan “Yaşam Kalitesinin Ölçülmesi” çalışmasının, özellikle bir arkadaşımızın tez konusuna dönüşmesinin de katkısıyla gecikmekle de olsa 2007 yılında tamamlanmıştır.

Çalışmanın yakın amacı; işkence görenlerin sosyo-demografik özelliklerinin belirlenmesi ve işkence görenlerin aldıkları hizmet kalitesi ve yeterliliğinin değerlendirilmesi,

Uzak amacı ise; işkence görenlerin korunması, sosyal yaşama adapte edilmeleri için yeni argüman ve politikalar geliştirerek bunların ilgili kurumlar seviyesinde tartışmaya açılmasının zorlanması ve kullanılan “Yaşam Kalitesi Ölçeği”nin “İşkence görenlerin” yaşam kalitesinin ölçülmesinde eksik kalan yönlerinin bulunup bulunmadığının değerlendirilmesi ve böyle bir gereksinimin hissedilmesi durumunda “işkence görenlere” yönelik yeni ölçek geliştirilmesi için tartışma başlatılması olarak belirlenmiştir.

Bu çalışmada TİHV tarafından uygulanan tanı, tedavi ve rehabilitasyon sürecinin katılımcıların yaşam kalitelerinde iyileşme ve depresyon düzeylerinde azalma sağladığı saptanmıştır. TİHV başvurularının tedavi ve rehabilitasyondan beklenen yararı sağladıkları ancak iş, sosyal güvence, eğitim ve göç gibi sosyoekonomik sorunlarla baş edemedikleri saptanmıştır. TİHV tedavi rehabilitasyon programlarını sosyal projelerle desteklemelidir

Ayrıca, İzmir tedavi merkezi bünyesinde yürütülmüş bu çalışmanın sonuçları değerlendirilerek tüm merkezlerde uygulanması planlanmaktadır.

Alternatif Adli Tıp Raporlama Çalışmaları

Rapor ve alternatif adli tıp rapor çalışmaları 2007 yılında da sürdürülmüştür. Epikriz ve raporlama çalışmaları, tüm merkezlerimizde etkinleştirilerek, ortaklaştırılmıştır.

Cezaevi Çalışmaları

-İzmir'de TİHV'nin de içinde yer aldığı "cezaevi bağımsız izleme komisyonu" girişimi çalışmalarını sürdürmüş, 2007 yılı raporunu kamuoyu ile paylaşmıştır.

-2001 ve 2002 yıllarında başlattığımız ve esas olarak "treatman", "izolasyon" ve "zorla çalışma" alt başlıklarını önelediğimiz "Cezaevi Protokolü" çalışması sürdürülmüştür. Önemli bir sorun alanı olarak karşımıza çıkan "izolasyon"la ilgili olarak yukarıda da yer verildiği gibi 5. Uluslararası Ruhsal Travma toplantısı önemli bir imkan sunmuştur.

- F Tipi cezaevlerinde uygulanan izolasyon politikaları sürmektedir. İzolasyonun başlı başına bir insan hakkı ihlali olduğu ve bir işkence yöntemi olarak da kabul edilebileceği hatırlanmalıdır. 22 Ocak 2007 tarihinde yayınlanan Adalet Bakanlığı genelgesi ile izolasyon koşullarında nispi bir iyileşme sağlanmasına karşın bu sorun varlığı sürdürmektedir. Dahası özellikle son dönemlerde genelgenin gereklerinin de yerine getirilmiyor olması nedeniyle vakfımıza çok sayıda başvuru iletilmektedir. Bu ve yine cezaevleri kapasitesinin çok üstünde kişinin cezaevlerinde olması sonucu cezaevleri konusunun önümüzdeki dönemin öncelikli bir gündemi olması kaçınılmaz gözükmektedir.

Yayın Faaliyeti

-2006 yılı Tedavi Merkezleri Türkçe Raporu, 2007 yılı Nisan ayında, İngilizcesi ise Ağustos ayında basılmıştır. 2007 yılı raporunun ise 2008 yılında reorganizasyon çalışmaları nedeniyle belli ölçüde gecikmeli olarak basılması planlanmaktadır.

-Bu dönemde yine yukarıda anılan İşkence Atlası basılmıştır.

- Yine bu dönemde "Birleşmiş Milletler hukuk dışı, keyfi ve yargısız infazların önlenmesi ve soruşturulmasına ilişkin el kılavuzu-Minnesota Protokolü" ilk kez tarafımızdan çevirisi yapıлып, Türkçe olarak basılmıştır.

Tedavi ve Rehabilitasyon Projesi Finansman Sorunu

Önceki raporumuzda da paylaşıldığı gibi projenin finansman sorunlarının çözümü çeşitli düzeylerde ele alınmıştır.

a. 2007 yılı finansman sorununun çözümü için yıl sonuna kadar ek kaynak bulunması için çabalarımız sürdürülmüş, Aralık ayı dahil kimi kaynakların bulunması sonucu bütçede önemli ölçüde denklik sağlanabilmiştir. Bu arada Avrupa Komisyonu ile yürütülen müzakerelerin olumlu sonuçlanması ile proje büyüklüğünde kaynak sağlanmaması nedeniyle ortaya çıkan önemli bir miktarın Avrupa Komisyonuna iade etme konusu büyük ölçüde çözümlenmiştir.

b. Yaklaşık 400 başvuru öngörüsü ile hazırlanan 2008 Tedavi projesi için gerekli tüm odaklara başvurular yapılmıştır. Şu ana kadar kimilerinin olumlu yanıtları alınmış, kimileri için ise yanıtlar beklenmektedir.

c. 2009 ve 2010 dönemini kapsayan projeler hazırlanmış, başvuru süreçleri başlatılmıştır.

d. Kaynak arttırma çabalarının yanı sıra, giderlerin azaltılması, özellikle çalışan harcamalarında önemli ölçüde arkadaşların gönüllü geliştirdikleri formüller ile, sağlanabilmiştir. Bu vesile ile daha önceden öngörülen 2007 yılı sonundan itibaren hiçbir kaynak bulunamaması olasılığı dâhil senaryolar için çalışan ve gönüllü arkadaşlar ile birlikte çeşitli planlar geliştirildiğini paylaşmak ortamımızın kuvvetini göstermesi açısından önemli olsa gerektir.

Tedavi ve Rehabilitasyon Projesi Reorganizasyon Çalışmaları

Tüm merkezlerimizin katılımı ile sürdürülen çalışmalardan sonra ve 28 Nisan 2007 tarihli yönetim kurulu toplantısında, esas olarak bu çalışma sonuçlarına hürmet ederek, Tedavi merkezleri için yeni kadro sayıları belirlenmiştir. Bilindiği gibi; bu kadrolar esas olarak önümüzdeki dönem çalışmaları gözetilerek, yanı sıra finansman durumu da göz önüne alınarak belirlenmiştir. Bu vesile ile altta yer verilen ilkeler bir kez daha not edilmiştir:

“- 17 yıldır sürdürülmekte olan işkence görenlerin tedavi ve rehabilitasyon çalışmaları ve dokümantasyon çalışmaları herhangi bir maddi kaynak bulunamasa bile sürdürülmelidir. Bu konuda somut çalışmalar yapılmalıdır. - Maddî kaynak bulunsa da, bulunamasa da TİHV, insan hakları konusuna bir ‘dava insanı’ olarak yaklaşan, aynı zamanda ‘profesyonel çalışma disiplinine’ ve ‘akademik derinliğe’ sahip insanların kendilerini ‘vakfettikler’ bir çalışma ortamı olarak tahayyül edilmelidir. - Bundan sonra doğal olarak somut projeler çerçevesinde ve proje amaçlarını nitelikli gerçekleştirmek kaydı ile ücretli çalışma söz konusu olabilecektir. Proje sözcüğünü, hele de son dönemdeki gelişmeler göz önüne alındığında zaten yapmamız gereken işler olarak okumak uygun olacaktır. Ve yine bilindiği gibi, bu konuda pek çok hazırlık yapılmaktadır.”

BM SEÇMELİ PROTOKOL PROJESİ MART 2007-MART 2008 DEĞERLENDİRMESİ

BM İşkenceye Karşı Sözleşmenin Seçmeli Protokolü hakkında farkındalık yaratılması, onaylanmasının sağlanması, protokolün öngördüğü biçimde bağımsız ve tarafsız bir ulusal önleme mekanizmasının oluşturulması için yapılan çalışmalara Temmuz 2006’da başlanmıştır. Kabul edilen proje programındaki faaliyetler 6’şar aylık dönemlere bölünmüş ve hedefler bu dönemlere göre belirlenmiştir. Hedef gruplar Parlamento, Hükümet (Bakan danışmanları, bakanlık hukukçuları), STK’lar, Genel Kamuoyu, Medya, Akademik merkezler, İnsan Hakları savunucuları olarak belirlenen projenin ilk altı aylık hedefleri işkencenin önlenmesi için toplumsal duyarlılığı artırmak, seçmeli protokolü tanıtmak, TBMM’nin onaylamasını sağlamak olarak belirlenmiştir.

Çalışmanın ilk aşaması bir önceki dönemde başarı ile gerçekleştirilmişti. Bir yandan proje yürütücülerinde yaşanan değişim, öte yandan Mayıs 2007 ten itibaren erken seçim gündemi nedeni ile bu dönemde çalışmalar belli sınırlılıklarla sürdürülmüştür.

Bu dönem çalışmalarında esas olarak;

- a) Yeni dönem parlamento ve hükümet heyetleri ile konunun paylaşılmasına yönelik yazılı, sözlü ve yüz yüze pek çok girişim gerçekleştirilmiştir.
- b) 9-11 Kasım 2007 tarihinde İzmir’de pilot eğitim gerçekleştirilmiştir.
- c) 28-30 Mart 2008 tarihinde ise Ankara’da eğitici eğitimi gerçekleştirilmiştir.

İŞKENCENİN ÖNLENMESİ VE İZLENMESİ PROJESİ

1 Ocak 2007 tarihi itibarıyla başlayan Proje'de işkencenin önlenmesinde yasal değişikliklerin ve uygulamaya yansımalarının izlenmesi, işkenceye karşı mücadelenin güçlendirilmesi hedeflenmektedir.

Proje kapsamında öngörülen faaliyetler şunlardır:

1. Gözden geçirme ve izleme faaliyetleri

Bu çalışmayla, AB'ye üyelik süreciyle birlikte işkencenin önlenmesine yönelik olarak 1999 yılından bu yana yapılan yasal düzenlemelerin belirlenmesi ve bu değişikliklerin uygulamadaki yansımaları izlenecektir. Gözden geçirme ve izleme faaliyetine esas oluşturmak üzere;

- İşkence ve kötü muameleyle ilişkin norm ve standartların belirlenmesi,
- 1999 yılından yasalarda yapılan değişikliklerin ve gelinen noktanın saptanması, uluslararası norm ve standartlara uygunluğunun analizi için mevzuatın gözden geçirilmesi,
- İnsan hakları kurullarının yapısının, çalışmalarının ve uygulamalarının işkencenin önlenmesi bağlamında bağımsız izlemeye ilişkin uluslararası norm ve standartlar çerçevesinde değerlendirilmesi,
- İşkence ve kötü muamele soruşturmaları ile davalarının gözden geçirilmesi, yüksek mahkemelerin işkence yasağına ilişkin yaklaşımlarındaki etkilerin gözlenmesi,
- İşkence suçlarına ilişkin idari düzenleme ve uygulamaların izlenmesi,
- Linç girişimleri, aşırı güç kullanımı, dezavantajlı gruplara yönelik işkence ve kötü muamele ile diğer korkutma ve yıldırma yöntemlerinin izlenmesi,
- Koruma hakları konusunda var olan yasal düzenlemelerin ve uygulamanın, bu hakların kullanımının önündeki engeller bakımından incelenmesi, etkin kullanımı için tavsiyelerin geliştirilmesi,
- İşkence yasağı bağlamında uluslararası denetim mekanizmalarının bilinmesi ve kullanımı konusunda hükümet dışı örgütler, ilgili kişi ve kuruluşların kapasitelerinin artırılması ve işbirliği olanaklarının yaratılması için çalışma yapılacaktır.

Her bir başlık altında, her faaliyetin kendi içinde tanımlanan işlerin bir kısmı tamamlanmış olsa da bunların değerlendirilebilmesi için aslında Aktivite I altındaki işlerin bir bütün olarak ele alınmasının, projenin nihai amacına uygun bir sonuç ortaya koyacağı kanaatine varılmıştır.

Bu faaliyetin yaşama geçirilebilmesi amacıyla, Vakıf temsilcileri aracılığı ile Ankara, Adana, Diyarbakır ve İstanbul'da bu alanda çalışan hukukçulara ulaşılmaya çalışılmıştır. Ulusal mevzuatın taranması için Ali Koç ile kontrat imzalanmıştır. Uluslararası mevzuatın taranması için ise 2007 yılı içinde yapılan görüşmeler sonucunda Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne çok sayıda dava götüren, uluslararası hukuk alanındaki çalışmalarıyla ve titizliğiyle tanınan İzmir Barosu'na kayıtlı olarak avukatlık yapan Serkan Cengiz ile çalışmaya karar verilmiştir. Serkan Cengiz fiilen 2007 yılı Aralık ayında çalışmaya başlamış ise de kontrat 2008 yılı içinde imzalanmıştır.

Mevcut insan hakları kurulları ile cezaevi izleme kurullarını bağımsız bir ulusal mekanizmanın taşıması gereken özellikler (bağımsızlık, tarafsızlık, yetki vs) bakımından irdelemek ve bağımsız bir ulusal önleme mekanizması yaratılmasına yönelik öneriler geliştirmek olan bu faaliyetin gerçekleştirilmesi için Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi İnsan Hakları Merkezi yöneticisi Yard. Doç. Dr. Kerem Altıparmak ile birlikte çalışılmıştır.

Cumhuriyet Savcılıkları'na, bakanlıklara, genel müdürlüklere ve diğer ilgili birimlere toplam 64 adet bilgi edinme başvurusu yapıldı.

2. Eğitim faaliyeti

İşkencenin önlenmesi konusundaki bilgi ve deneyimlerin artırılması, etkin soruşturma ve belgeleme ilkeleri, mevzuat ve uluslararası standartların analizi ve olası sorunlarla baş etme konularında uzmanlık kazandırmayı amaçlayan ilk eğitim faaliyetinin 40 avukatı kapsaması hedeflenmektedir. Ankara, İstanbul, Diyarbakır, İzmir ve Adana'da toplam 125 kişiyi kapsayan ikinci grup eğitim faaliyetiyle de, işkencenin önlenmesinde alıkonulma yerlerini ziyaret yoluyla izlemenin rolü, önemi ve yöntemleri konusunda katılımcıların bilgilendirilmesi amaçlanmaktadır.

- 19-20 Mayıs 2008 tarihlerinde İzmir'de 20 avukatın katılımıyla İstanbul Protokolü eğitimi yapılmasına karar verildi. Eğitim materyalleri hazırlanıyor.

- 24-25 Mayıs 2008 tarihlerinde Ankara'da 20 avukatın katılımıyla İstanbul Protokolü eğitimi yapılmasına karar verildi. Eğitim materyalleri hazırlanıyor.

3. Hukuksal ve tıbbi yardım faaliyeti

İşkencenin cezasızlığına karşı mücadeleyi amaçlayan faaliyet kapsamında, işkence ve kötü muamele davalarında avukatlara ve mağdurlara yönelik rehberlik sunulacak ve bu davaların izlenmesi sağlanacaktır. Faaliyet ile 15 işkence ve kötü muamele vakası ile 15 davanın takibi öngörülmektedir.

Bugün itibari ile savcılıkça soruşturma başlatılmış 14 işkence ve kötü muamele vakası ile 8 dava takibi sürdürülmektedir. Bunun yanı sıra bu kapsama alınması için pek çok dosya ile ilgili görüşmeler yapılmıştır ve yapılmaktadır.

Bu faaliyet kapsamında, TİHV dokümantasyon kayıtlarından saptanan 433 kişi/vaka ile ilgili olarak 64 savcılığa bilgi edinme başvurularında bulunulmuştur. Bu taleplerde adı geçen 125 kişi hakkında 32 ayrı yazı ile yanıt verilmiştir. Savcılıklardan gelen yanıt yazılarında;

- 29 kişi ile ilgili olarak bilgi edinme kapsamında olduğu için herhangi bir bilgi verilemeyeceği belirtilmiş,
- 32 kişiye ait kayda rastlanmadığı,
- 15 başvuru hakkında takipsizlik kararı verildiği,
- 3 kişinin, uğradığı muamele ile ilgili olarak dava açıldığı bilgisi verilmiştir.

4. Kamuoyu oluşturma ve lobi faaliyetleri

İşkencenin cezasızlığına ve işkence yasağının gereklerine ilişkin kamuoyu yaratmayı, uygulamayı geliştirmeyi ve siyasi otoriteyi etkilemeyi amaçlayan faaliyet kapsamında, koruma haklarının etkin kullanımını sağlamak ve işkencenin önlenmesine yönelik mesajlar ileten bir spot film hazırlanması gibi duyarlılık yaratmaya yönelik çeşitli etkinlikler öngörülmektedir.

Bu kapsamda yürütülen yazılı-sözlü pek çok faaliyetin yanı sıra;

Avukata erişim hakkı, yasalara uygun gözaltı koşullarının sağlanmasını talep etme, sağlık hakları gibi konularda karşılaşılan güçlükler ve bunların üstesinden gelme becerisi 10-12 dakikalık klipler/film çalışması başlatılmıştır.

DOKÜMANTASYON MERKEZİ

Dokümantasyon Merkezi tarafından hazırlanan 2007 Yıllık İnsan Hakları Raporu'nun Türkçe basımının 2008 yılı Mart ayı sonunda çıkması hedeflenmektedir.

Geçtiğimiz dönemde Dokümantasyon Merkezi, günlük insan hakları raporlarının Türkçe ve İngilizce yayını sürdürmüştür. Bu aşamada yılın son döneminde bir süre haftalık yayın yapılmıştır ancak tekrar günlük rapor yazımına dönmüştür. Ayrıca 2008 yılının başından itibaren 1 Mart 2007'de sonlandırılan raporun abonelere gönderilmesi faaliyetine sınırlı olarak geri dönmüş ve bu çerçevede her sabah 08:00 ile 09:30 saatleri arasında okunan yaklaşık 35 gazete, haber ajansı ve internet sitesinden derlenen haberler büyükelçiliklere ücretli, TİHV yönetim kurulu üyelerine ve çalışanlarına ücretsiz olarak gönderilmeye başlanmıştır. Ayrıca ertesi gün insan hakları savunucularına yönelik baskı, tehdit ve davaların görüleceği saat ve yer bildirilmeye başlanmıştır.

2008 yılında Dokümantasyon Merkezi için bir yenilik de aylık bilânçoların çıkarılmaya başlanması olmuştur. Her gün hazırlanan haber havuzunda yer alan bilgiler ışığında Türkiye'de o ay yaşanan hak ihallerini bir tür tablo şeklinde gösteriliyor.

2007 yılı içerisinde ifade özgürlüğü alanındaki sorunlara dikkat çekmek amacıyla ara rapor hazırlanmış ve pek çok kuruluş TİHV verilerini dikkate alarak konunun üzerine eğilme gereksinimi duymuşlardır.

Dokümantasyon Merkezi, 2007 yılında da TİHV'nin basın açıklamalarının yazılmasına yardım edilmesi ayrıca açıklamalara anlık bilgi verilmesi konusunda gayret göstermiştir. Yapılan basın açıklamalarında, yaşanan gelişmelerin nedenlerini veriler ışığında sunmaya çalışan Dokümantasyon Merkezi ayrıca açıklamaları TİHV internet sitesinde yayınlamıştır.

Elbette Dokümantasyon Merkezi'nin en önemli faaliyetlerinden birisi de kişileri ve kurumları "bilgilendirme"ye devam etmesidir. TİHV Dokümantasyon Merkezi'ne ulaşan pek çok insanın sorularına Dokümantasyon Merkezi, faaliyet alanına girdiği ölçüde yanıt vermeye çalışmıştır. Aslında TİHV raporlarından kolaylıkla ulaşılabilecek bilgilendirme faaliyeti insan haklarına ilgi duyan kişilerle sıcak ilişkiler kurabilmek açısından yararlı olmaktadır.

Merkez çalışanları ayrıca insan hakları konusunda yaşanan sorunlara eğilen toplantılara katılmaya çalışmaktadırlar. Hâlihazırda Dokümantasyon Merkezi Uluslararası Ceza Mahkemesi için Türkiye Koalisyonu'nun toplantılarına katılmaya devam etmektedir.

TEMSİLCİLİKLERİMİZİN DİĞER ÇALIŞMALARI

ADANA TEMSİLCİLİĞİ

2007 yılı Adana Temsilciliği açısından kurumlarla ilişkilerimizin daha da arttığı, 5 Şehir projesi içerisindeki illerimize ziyaretlerin daha düzenli yapıldığı bir yıl olmuş bu nedenle de 2007 yılı içerisinde işkence görenlerin vakfımıza başvurularında önceki yıllara göre bir artma olmuştur.

2007 yılı Adana'da Emniyet güçlerinin yapılan etkinliklere tahammülsüzlüklerinin arttığı bir yıl olmuştur. Kimyasal madde kullanımının yaygınlaştığı, plastik mermi kullanma sürecinin başlatıldığı bir yıl olması nedeniyle temsilciliğimizde yeni işkence yöntemlerine karşı yeni tedavi yöntemlerinin de konuşulmaya başlanması ihtiyacı hissedilmiştir.

2007 yılı, yeni biten bir açlık grevcisinin tedavi ve rehabilitasyonu ve cezaevi çıkışlı olduğu için daha önceki yıllarda açlık grevi yapan bir kişinin vakfımıza başvurması nedeniyle açlık grevlerinin sorun olmaya devam ettiği bir yıl olmuştur.

14 Mart, 26 Haziran ve 10 Aralık gibi önemli tarihlerde vakfımız tanıtım, gönüllü ilişkilerin artması ve eğitim amacıyla çeşitli etkinlikler düzenlemiş, bu etkinlikler gerek kurumlarla ilişkilerin gelişmesine, gerek gönüllü uzman ağının artmasına ve gerekse de işkenceye karşı duyarlılık oluşmasında önemli bir rol üstlenmiştir.

Vakıf çalışanları olarak İstanbul, İzmir, Diyarbakır gibi illerimizde yapılan çeşitli ulusal toplantılara katılım sağlanmış, Uluslar arası insan hakları kuruluş temsilcilerinin vakfımızı ziyaretlerinde gerekli görüş alışverişi yapılmıştır.

DIYARBAKIR TEMSİLCİLİĞİ

Diyarbakır temsilciliğimiz bu dönemde özellikle İHD ve Diyarbakır Tabip Odası başta olmak üzere diğer örgütlerle yakın ilişkilerini sürdürmüştür. Temsilciliğimizden arkadaşlar, geçmiş dönemlerde olduğu gibi 2007 yılında da çeşitli yabancı heyetlerle bir araya gelmiştir. Bunlardan bazıları İsveç Büyükelçiliği, Hollanda Büyükelçisi ve başkatibi, Almanya heyeti, Wisconsin Üniversitesi Asistan profesörü Leila M. Haris ile görüşme, KAMER, DİKASUM, Diyarbakır TTB, İHD, Mazlum-Der ile birlikte Office of the Commissioner for Human Rights heyeti ile görüşmeler yapmıştır.

İSTANBUL TEMSİLCİLİĞİ

2007 ve 2008 yılında Şubat ayı sonuna kadar Hrant'la ilgili yapılan tüm etkinliklerde ve duruşmalarda yer alındı, gelişmelerin takipçisi, çeşitli çalışmaların ortakları olundu ve olmaya da devam edilecek.

İşkencede öldürülen gazeteci Metin Göktepe'nin ailesi, 2007 Mayıs ayında, AİHM'nin kararlaştırdığı tazminatı insan hakları örgütlerine bağış olarak dağıtma kararı almıştı. İşkence görenlerin tedavisi için TIHV'ye de bağışta bulundular. Bu, bizler için son derece anlamlı ve duygulandırıcı bir davranıştı. Bu yıldönümünde anne Fadime Göktepe evinde ziyaret edildi.

İstanbul Temsilciliğimiz geçtiğimiz yıl da ulusal ve uluslararası ilişkilerde yoğun bir dönem geçirdi.

AB, Avrupa Komisyonu, İsviçre, İsveç ve İngiltere Konsolosluk yetkilileriyle, FİDH temsilcileriyle görüşmeler yapıldı. İsveç televizyonu, CNN Türk, Su TV'de çeşitli programlara katılındı. Af Örgütünün Almanya, İngiltere, Fransa temsilcileriyle, Almanya'dan gelen Yeşiller'e, Sınır Tanımayan Hekimler'e, Danimarka, Hollanda ve

Almanya'dan temsilciliğimize gelen öğrenci gruplarına vakıf çalışmaları aktarıldı. İran ve Irak'tan gelen hekimlerle görüşmeler yapıldı.

Helsinki Yurttaşlar Derneği, TESEV, İTO, Heinrich Böll Vakfı, Bilgi Üniversitesi, TOHAV'ın düzenlediği sempozyum ve konferanslara katıldı.

İstanbul Tabip Odası ve İÜ SBF'nin düzenledikleri panellere konuşmacı olarak katıldı. Ayrıca ABD'de düzenlenen Uluslararası Kas Ağrısı Kongresi'ne sunum yapıldı.

Almanya'dan, Irak ve Pakistan'dan stajyerlerimiz oldu. Bu stajyerlerimize 2-3 haftalık programlar düzenlendi, sertifikaları verildi.

26 Haziran İşkence Görenlerle Dayanışma Günü'nde İHD ile birlikte ortak basın açıklaması yaptık ve "İşkencesiz Bir Dünya", "İşkenceye Hayır" pankartlarımızı motorlarla Boğaz'da dolaştırdık. Ayrıca, gözüne alınma ve işkenceye maruz bırakılma risk bölgelerinden olan Hacıhüsrev'de, yine İHD ile birlikte "İşkenceye Dur Demek Elimizde" broşürümüz ev ev dağıtıldı.

Guantanamo'nun kapatılması talebiyle İHD ile ortak, ABD Konsoloslğu önünde basın açıklaması yapıldı. Af Örgütü'nün düzenlediği "Çocuk Askerlere Hayır" kampanyasının basın açıklamasına katıldı.

İZMİR TEMSİLCİLİĞİ

IPPNW'nin (Nükleer Savaşı Önlemek İçin Uluslararası Hekimler Birliği) Almanya Seksiyonu tarafından 1991'den beri insan hakları adına savaşa ve silahlanmaya karşı gelen ve bunun için zorluklarla karşılaşan, kayıplara uğrayan kişilere verilen Clara Immerwahr Ödülü 2007 yılında vakıf gönüllüsü Osman Murat Ülke'ye verildi. 10 Mart 2007 İzmir'de tarihinde düzenlenen ödül törenin organizasyonuna TİHV İzmir çalışanları aktif olarak katkı koydular. Aynı zamanda Almanya'da vakıf dayanışma komitesi üyesi olan IPPNW üyesi hekimler ile vakıfta dayanışma ve işbirliği üzerine görüşmeler yapıldı.

12.04.2007 tarihinde Vakıf Genel Merkezi tarafından yapılan "İzmir'de Neler Oluyor?" başlıklı basın açıklamasının alt yapısının oluşturulmasında Aytül Uçar ve Coşkun Üsterci çalıştılar.

Almanya'da faaliyet gösteren Süddeutsche Akademie Für Psychotherapie (Güney Almanya Psikoterapi Akademisi) ile TİHV'in ortaklaşa gerçekleştirdiği Psikoterapi Eğitimi – Oryantasyon Seminerleri'nin ikincisi 21-27.04.2007 tarihlerinde İzmir-Foça'da yapıldı. Bu toplantının organizasyonuna aktif olarak katılım sağlandı.

Vakıf Kurucular Kurulu Üyesi, eski Yönetim Kurulu Üyesi ve halen İzmir Temsilcisi olan Prof. Dr. Veli Lök'ün 75. yaşı nedeniyle TTB, İzmir Tabip Odası, Türk Ortopedi ve Travmatoloji Birliği Derneği, Türkiye Spor Yaralanmaları Artroskopisi ve Diz Cerrahisi Derneği ve TİHV tarafından 4-5-6 Mayıs 2007 tarihlerinde gerçekleştirilen kongrenin hazırlığında ve anı kitabının oluşturulması çalışmalarında tüm İzmir Temsilciliği ekibi aktif olarak görev aldı.

Veli Lök 75. Yıl Konferansı'na katılan IRCT'den Bent Sorensen ve Maria Pinau Kalli vakfı ziyaret ettiler.

Uluslararası İşkence Görenler için Tedavi Merkezi'nin (IRCT) değişim programı çerçevesinde Irak'ın Basra kentinde 2005 yılından bu yana faaliyet yürüten Al- Fuad Tedavi Merkezi'nden Dr.Hassan K. Khalaty ve Psikiyatrist Akeel I. Saleh 04-17 Haziran 2007 tarihleri arasında vakıfta staj yaptılar. Staj programı çerçevesinde Irak'lı hekimlere işkence ve kötü muameleye maruz kalanların fiziksel ve ruhsal açıdan tedavi ve rehabilitasyonunda TİHV İzmir deneyiminin paylaşımı; İstanbul Protokolü hakkında bilgilendirme; Destekleyici terapi veya süpervizyon görüşmeleri; İnsan hakları ihlalleri ve işkenceye karşı mücadelede TİHV'in işbirliği yaptığı bazı sivil toplum örgütlerine ve 9 Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'ne ziyaret; çeşitli sosyal etkinlikler gerçekleştirildi. Program sonunda stajyerlere sertifika verildi.

12.06.2007 tarihinde Iraklı stajyerler ile görüşmek üzere İzmir'e gelen IRCT Genel Sekreteri Brita Sydhoff vakfı ziyaret etti.

"26 Haziran BM İşkenceye Karşı Mücadele ve İşkence Görenler ile Dayanışma Günü" nedeniyle ÇHD ve İHD İzmir Şubeleri ile ortaklaşa basın açıklaması yapıldı. Ayrıca Konak Belediyesi Güzelyalı Kültür Merkezi'nde edebiyat eleştirmeni Ömer Türkeş'in konuşmacı olduğu bir söyleşi gerçekleştirildi ve yönetmen Ömer Uğur'un "Eve Dönüş" adlı filmi izlendi.

18 Ağustos 2007 TİHV İzmir Temsilcisi Prof. Dr. Veli Lök'e Çiğli Belediyesi tarafından "Barış ve Demokrasi" ödülü verildi.

Dr. Sema İlhan, 25-29 Ağustos 2007 tarihlerinde Malatya İnönü Üniversitesi Turgut Özal Tıp Merkezinde gerçekleştirilen 8. Psikiyatri Güz Okuluna katıldı ve "İşkence görenler için internet yolu ile kişisel öykü anlatımı Projesi" konusunda bir sunum yaptı.

7 Eylül 2007 tarihinde Vakıf Genel Merkezi tarafından yapılan "Değişen Polis Vazife ve Selahiyetleri Kanunu (PVSK) Pervasızlık Getirdi !" başlıklı basın açıklamasının alt yapısının oluşturulmasında Aytül Uçar ve Coşkun Üsterci çalıştılar.

IPPNW (Nükleer Savaşı Önlemek İçin Uluslararası Hekimler Birliği) Almanya Seksiyonu'nun gönderdiği tıp son sınıf öğrencisi Stephanie Kern 01-12 Ekim 2007 tarihleri arasında vakıfta staj yaptı

09-11 Kasım 2007 tarihlerinde Av. Hülya Üçpınar ve Av. Nazan Sakallı tarafından OPCAT projesi çerçevesinde "ulusal önleme mekanizmaları ve alıkonulma yerlerinin izlenmesi" konusunda eğitimcilerin eğitimi çalışması gerçekleştirildi.

23-25 Kasım 2007 tarihlerinde İzmir/Pamucak'da gerçekleştirilen 9. Türkiye İnsan Hakları Hareketi Konferansının organizasyonunda Coşkun Üsterci ve Aytül Uçar aktif olarak çalıştılar. Günseli Kaya ve Dr. Sema İlhan'da katılımcı olarak yer aldılar.

Dr Alp Ayan, 29 Kasım 2007 tarihinde ABD'de New York Üniversitesi'nde İşkence Görenler için Bellevue Programı çalışanları ile deneyim alışverişi toplantısına katıldı. 1 Aralık 2007 tarihinde ise Dünya AIDS Günü nedeni ile yine New York Üniversitesi Tıp Fakültesi tarafından düzenlenen konferansta işkence konulu panelin konuşmacısı olarak yer aldı.

7-9 Aralık 2007 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirilen V. Travma Toplantısı'na Dr. Türkcan Baykal, Dr. Sema İlhan ve Av. Hülya Üçpınar katıldılar. Dr. Türkcan Baykal İzolasyon konulu sunum yaptı.

Dr. Alp Ayan tüm yıl boyunca "Erol Zavar'ı Yaşatma Koordinasyonu" nun çalışmalarında yer aldı.

10 Aralık 2007 tarihinde insan hakları günü nedeniyle ÇHD ve İHD İzmir şubeleri ile ortaklaşa basın açıklaması yapıldı.

12 Aralık 2007 tarihinde Vakıf gönüllüsü Dr. Zeki Gül TİHV adına Yenişehir Dr. Osman Yaşar Sağlık Meslek Lisesinde "İnsan hakları ve hekimlik" konulu bir sunum yaptı.

13 Aralık 2007 tarihinde Coşkun Üsterci ve Av. Nazan Sakallı Menderes İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nde önce öğretmenlere yönelik "İnsan Hakları ve İnsan Hakları Eğitimi" konulu bir sunum, ardından da aynı ilçede üç ayrı ilk öğretim okulunda 7. ve 8. sınıf öğrencilerine "İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin anlamı ve Çocuk Hakları" konulu sunum yaptılar.

İnsan hakları haftası nedeniyle 15 Aralık 2007 tarihinde Konak Belediyesi Dr. Selahattin Akçiçek Kültür Merkezin'de yönetmenliğini Tülay Karacaörenli'nin yaptığı "İşkence İzleri; İstanbul Protokolü" ile yönetmenliğini Bülent Arınlı'nın yaptığı "Kırlangıç Yuvası: Hrant Dink'in düşlerine..." adlı belgeseller izlendi ve Dr. Türkcan

Baykal ile Doç. Dr. Nilgün Toker Kılınç'ın konuşmacı olduğu "Türkiye'de İnsan Hakları Sorunları: İşkence; Düşünce ve İfade Özgürlüğü; Irkçılık ve Milliyetçilik" başlıklı söyleşi gerçekleştirildi.

Vakıf adına Günseli Kaya ve Av. Hülya Üçpınar'ın çalışmalarına katıldığı İzmir Bağımsız Cezaevi İzleme Grubu'nun 2007 raporu Av. Hülya Üçpınar ve Av. Nergiz Tuğba Ataş tarafından hazırlandı. 18 Aralık 2007 de raporun kamuoyuna sunulduğu basın açıklamasına katılım sağlandı.

İstanbul Protokolü'nün Uluslararası Eğitimi çerçevesinde Av. Hülya Üçpınar ve Dr. Türkcan Baykal 2007 yılı içinde farklı tarihlerde Gürcistan ve Mısır'a eğitimci olarak gittiler.

ULUSLARARASI İLİŞKİLER

Uluslararası ilişkilerin yeniden canlandırılması için çalışmalar hızlandırılmıştır. Bu amaç doğrultusunda aylık İngilizce bültenlerin hazırlanması ve dayanışma komitelerimiz ile ilgili kişi ve kurumlara gönderilmesine yeniden başlanmıştır.

İnsan hakları genel olmak üzere, özelinde işkence, tecrit, işkencenin önlenmesi ve tedavisinde bilimsel çalışmalar yürütülmesi, uzun zamandır planlanan travma ve insan hakları enstitülerinin kurulması, Orta Doğu'da barış sürecine katkı olarak çatışma bölgelerinde sağlık hizmetleri sunulmasına yönelik çalışmaların geliştirilmesi için gerekli ilişkiler kurulmuş ve sürdürülmüştür. Bu kapsamda Türkiye'yi ve Vakfımızı ziyaret eden çeşitli kurumların temsilcileri ile görüşülmesinin yanı sıra birçok kuruma yurtiçi ve yurtdışı ziyaret gerçekleştirilmiş, aynı zamanda bu dayanışma, fikir alışverişi ve haberleşmenin sürdürülmesi için basın açıklamaları ve bültenler hazırlanıp paylaşılmıştır.

Bu süreç içerisinde özellikle Norveç Tabipler Birliği, Norveç Helsinki Komitesi, Hollanda Helsinki Komitesi, İsveç Kızılhaç Örgütü, İsveç Sakatlar Federasyonu, Almanya ve İsviçre Af Örgütü, Finlandiya KIOS Vakfı ve Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği ortak çalışmaların en yoğun sürdürüldüğü kurumlar olmuştur.

Travma ve İnsan Hakları Enstitüsü ile Ortadoğu için planlanan "Health as a Bridge for Peace" projeleri için gerekli hibelere ulaşılması durumunda özellikle dayanışma komitelerimizin bulunduğu ülkelerle ve o kurumlarla ilişkilerimiz yoğunlaşarak devam edecektir.

Bütün projelere de ek olarak uluslar arası öğrenci değişimleri bu dönemde yoğunlaşmıştır. Francesca Marini, Università Ca' Foscari Venezia'dan Vakfımıza Avrupa Birliği'nin Leonardo da Vinci programı çerçevesinde 3 aylık staj için gelmiştir. Aynı üniversite ile ilişkilerimiz Glokal Man projesi ortaklığı ile sürmekte ve önümüzdeki dönemlerde Vakfımıza stajyerlerin gelmesine olanak tanımaktadır. Takiben, aynı program ile Almanya Leibniz Üniversitesi'nden Marko Perels Şubat ayından beri Vakıfta staj yapmaktadır. Aynı üniversite ile de Leonardo da Vinci ortaklığı kurulmuştur. Margherita Marcellini ve Shubra Ohri de kendi imkânları ile Türkiye'de bulunmakta ve Vakfa gönüllü katkılarını sunmaktadır. Gönüllülerimizin İfade Özgürlüğü projesine ve Almanya'daki dayanışma komitemiz ile ilişkilerimize önemli ölçüde katkıları olmuştur.

Buna ilaveten İstanbul temsilciliğinde Almanya Irak ve Pakistan'dan stajyerlerimiz oldu. Bu stajyerlerimize 2 -3 haftalık programlar düzenlendi.

Ocak 2007- Mart 2008 tarihleri arasında uluslar arası ya da diğer ülkelerdeki kurumlar ile yapılan görüşmeler ve TİHV'i temsil eden kişiler aşağıdaki gibi olmuştur:

22 Ocak 2007: Hollanda İnsan Hakları örgütünden MS Loes H. M. Willigen İstanbul temsilciliğimizi ziyaret etmiştir.

05 Şubat 2007 tarihinde Hollanda İnsan Hakları örgütünden MS Loes H. M. Van Willigen'in Adana temsilciliğine ziyaret etmiştir.

19-28 Şubat 2007 tarihlerinde IRCT(Travma Mağdurları için Uluslar arası Rehabilitasyon Konseyi) yönetim kuruluna Şebnem Korur Fincancı katılmıştır. 26- 28 Şubat 2007'de Brüksel'deki IRCT çalıştayına ise Levent Kutlu ve Hülya Üçpınar katılmışlardır.

27-30 Mart 2007 tarihlerinde Ukrayna'da gerçekleştirilen "Hukuksal Yardım ve İnsan Hakları" toplantısında Serkan Cengiz sunuş yapmıştır.

17 Nisan 2007: İsveç STV kanalı Düşünce Özgürlüğü hakkında görüşme yapmak üzere İstanbul temsilciliğimizi ziyaret etmiştir.

19-20 Nisan 2007'de Levent Kutlu ve Metin Bakkalcı Antalya'daki European Network (Avrupa Ağı) toplantısına katılmışlardır.

19-25 Nisan 2007 Uluslararası İnsan Hakları Federasyonu (FIDH) genel kuruluna Yavuz Önen katılmıştır.

3 Mayıs 2007: İsviçre Konsolosluğu'ndan Gregoire Ulrich İstanbul temsilciliğimizi ziyaret etmiştir.

8 Mayıs 2007'de Barış Karacasu, Metin Bakkalcı ve Ebru Uzdil, Erfurt Üniversitesi Kamu Hukuku Fakültesi öğretim görevlisi heyetini vakıfta ağırlamıştır.

25 Mayıs 2007: İranlı hekim ve insan hakları savunucuları İstanbul temsilciliğimizi ziyaret etmiştir.

30-31 Mayıs 2007 tarihlerinde İnsan Hakları Reformlarının uygulanması uluslar arası sempozyumuna TIHV'i temsilen Ülkü Özen ve Meryem Erdal katılmışlardır.

31 Mayıs 2007: Lahey Üniversitesi'nden 18 ayrı ülkeden öğrencilerle Şükran ve Servet görüştü.

8 Haziran 2007: Danimarka'dan Dorit Otzen İstanbul temsilciliğimizi ziyaret etmiştir.

25-26 Haziran 2007'de Avrupa Konseyi İrk eşitliği seminerine İstanbul'dan Servet Çetin katılmıştır.

1 Ağustos 2007: Uluslar arası Af Örgütü İngiltere'den Türkiye temsilcisi İstanbul temsilciliğimizi ziyaret etmiştir.

19-23 Ağustos 2007'de ABD'deki Myopain Kongresi'ne Ümit Şahin katılmıştır.

27 Eylül: İngiltere Başkonsolosluğu'ndan Nadia Hashimi ve Nur Akınsal İstanbul temsilciliğimizi ziyaret etmiştir.

1 Ekim 2007'de Yavuz Önen Almanya'ya, XENION kurumunun 20. yılında konuşma yapmak için bir ziyaret gerçekleştirdi. 8 Ekim'deki Avrupa Komisyonu Genişlemeden Sorumlu Komiseri Olli Rehn ile görüşmesinden sonra, 22 Ekim'de Avrupa Komisyonu İnsan Hakları Komiseri Thomas Hammerberg ile görüştü. 14 Kasım'da Naire Mater ve Aydın Engin ile Stockholm'de "Hrant'tan sonra Türkiye'de İfade Özgürlüğü" paneline konuşmacı olarak katılmıştır.

22 Ekim 2007: Almanya Yeşiller partisi ile İstanbul temsilciliğimizde görüşülmüştür.

14 Kasım 2007: Irak'tan gelen hekimlerle İstanbul temsilciliğimizde görüşülmüştür.

27 Kasım 2007: Uluslararası Af Örgütü Fransa Şubesi Türkiye temsilcisi Claude Edelman İstanbul temsilciliğimizi ziyaret etmiştir.

27 Kasım 2007: Avrupa Komisyonu Türkiye Delegasyonundan Aycan Akdeniz Adana temsilciliğimizi ziyaret etmiştir.

7-9 Aralık 2007'de 5. Uluslar arası Ruhsal Travma Sempozyumu düzenlenmiştir. Sempozyum sonrasında 10-11 Aralık'ta IRCT genel kurulunun İstanbul'da düzenlenmesi vesilesi ile de dünyanın çeşitli ülkelerinden katılımcılar Ruhsal Travma Sempozyumuna katılım göstermiştir.

10 Aralık Dünya İnsan Hakları gününde IRCT genel kurul üyeleri, Türkiye'den insan hakları savunucularının ve TIHV' den Yavuz Önen, Metin Bakkalcı ve Özgür Sarısoy'un bulunduğu bir akşam yemeğinde bir araya gelindi.

11 Ocak tarihi "Guantanamo kapatılsın günü" olması için geçtiğimiz sene TIHV'in de aralarında bulunduğu birçok insan hakları örgütü çağrı yapmıştı. Bu yıl da aynı gün etkinliklerine basın açıklaması ile katıldık.

13 Ocak 2008: FDİH temsilcileriyle İstanbul temsilciliğinden Hürriyet Şener görüştü.

14 Ocak 2008'de Finlandiya'dan parlamenter Heidi Hautala ve Finlandiya Büyükelçiliği'nden Marjatta Hiekka ile görüşmeye Yavuz Önen ve Metin Bakkalcı katılmışlardır.

17 Ocak 2008: Bilgi Üniversitesi'nden Alper Kaliber ve Almanya'dan gelen 2 hukukçuyla İstanbul temsilciliğinden Hürriyet Şener görüştü.

18 Ocak 2008: Almanya'dan Helga Lenz İstanbul temsilciliğimizi ziyaret edip Irak'ta savaş mağduru çocukların tedavisi ile ilgili neler yapılabileceği konusunu aktarmıştır.

24 Ocak 2008'de TİHV Ankara ofisinde Özgür Sarısoy ve Metin Bakkalcı Uluslar arası Koruma (Protection International) örgütünden Pascale Boosten ile görüştü.

4-5 Şubat'ta İstanbul'dan AB- Türkiye Demokrasi forumu'na EIDHR hibelerinin değerlendirilmesi ve TİHV Tedavi ve Rehabilitasyonu projesinin sunumu için katılmıştır.

2 Şubat'ta Almanya Büyükelçiliği Siyasi İşler Başkatibi Katrin Buchholz TİHV Ankara ofisini ziyaret etmiştir. Kendisine Türkiye'de insan hakları, işkence ve mültecilik konularında görüşler iletildi. Yine aynı gün İngiltere, Norveç ve Finlandiya'dan avukatların bulunduğu Avrupa Demokratik Avukatlar Birliği delegasyonu TİHV Ankara ofisini ziyaret edip işkence ve tecrit konularında bilgi aldı.

13 Şubat 2008 tarihinde İngiltere büyükelçiliği mültecilik departmanından görüşmecilere Türkiye, insan hakları ve işkence konularında bilgi verildi.

25-27 Şubat 2008'de Brüksel'deki IRCT çalıştayına TİHV' i temsilen Levent Kutlu katıldı.

DİĞER ÇALIŞMALAR

- 9. İnsan Hakları Hareketi Konferansı

TİHV'in 1998 yılından beri İHD ile birlikte düzenli olarak organize ettiği Türkiye İnsan Hakları Hareketi Konferansı'nın 9.'su 23-25 Kasım 2007 tarihlerinde İzmir/Pamucak'ta, Heinrich Böll Stiftung Derneği'nin katkılarıyla gerçekleştirildi.

İnsan hakları savunucularının, insan hakları kavramının ve hareketinin sorunlarını tartışması ve bu tartışmanın temelinde de geleceğe yönelik bazı belirlemeleri yapması için bir platform oluşturan bu konferans süreç içine özerk ve kalıcı bir yapı geliştirmiştir.

Kurucular Kurulu üyelerimiz Tanıl Bora, Mithat Sancar ile Yönetim Kurulu üyemiz Coşkun Üsterci tarafından gerçekleştirilen bu yıl ki konferans, gerek katledilişinin yeni bir dönemin başladığına işaret etmesi bakımından, gerekse katıldığı önceki konferanslarda, düşünce ve önerileriyle insan hakları hareketine yaptığı çok değerli katkıların yanı sıra ürettiği unutulmaz sevgi ve dostlukların anısına Sevgili Hrant Dink'e ithaf edilmiştir.

Akademik dünyadan, basından, insan hakları örgütlerinden ve diğer ilgili alanlardan yaklaşık 48 kişinin katıldığı Konferans, aşağıdaki dört başlık altında çalışma grupları biçiminde gerçekleştirilmiştir:

1. Otoriter yönelimlerde, insan hakları ihlallerinde görülen tırmanma ve insan hakları duyarlılığındaki aşınmaya karşı üretilecek politikalar,

2. Düşünce ve ifade özgürlüğü,

3. Milliyetçilik ve ırkçılık,

4. Hınc ve linç pratikleri ve bunları besleyen hukuksal, ekonomik ve sosyal kaynaklar,

Ülkede bir yandan AB kriterlerine uyum amacıyla yapılan görelî ve kısmî iyileşmelere son verilirken diğer yandan otoriter yönelimlerde ve insan hakları ihlallerinde -başta düşünce ve ifade özgürlüğü, işkence yasağı olmak üzere- bir tırmanış yaşandığı; Özellikle ayrımcılığın, ırkçı ve milliyetçi tutum ve davranışların, resmi ve sivil geniş toplumsal kesimlerce refleks haline getirildiği; Bunun bir tezahürü olarak şiddet ve saldırı eylemlerinin kaygı verici bir boyuta ulaştığı; Yanı sıra insan haklarına duyarlılıkta büyük bir aşınmanın yaşandığı koşullarda Konferans önemli bir ihtiyacı karşılamış, her bakımdan verimli ve yararlı olmuştur. Bu nedenle de İnsan Hakları Hareketi Konferansı'nın devam etmesi yönünde ki duygu ve düşüncelerimiz daha da güçlenmiştir. 2008'de gerek Konferans'ın 10.'sunun yapılacak olmasını gerekse Evrensel Bildirge'nin 60. yılı olmasını dikkate alan bir içerik üzerinden çalışmalara başlanmıştır.

- Ders Kitaplarında İnsan Hakları II

Proje, 23 Mayıs 2002-23 Aralık 2004 tarihleri arasında Tarih Vakfı ile Türkiye Bilimler Akademisi ortaklığında ve Türkiye İnsan Hakları Vakfı'nın uzmanlık desteğiyle yürütülen "Ders Kitaplarında İnsan Hakları" projesinin devamı olarak Tarih Vakfı tarafından tasarlanmıştır.

İlk projede, 165 öğretmen, 51 veli ve 71 lisans ve yüksek lisans öğrencisinden oluşan toplam 287 gönüllünün katılımı sonucu oluşturulan ekipler tarafından ilk ve ortaöğretimde okutulan ders kitaplarının kapsamlı ve sistematik taraması gerçekleştirilmiş ve 190 ders kitabında, 4.000 farklı sorun tespit edilmişti. Elde edilen tarama sonuçları ile 1200 öğrenci ve 300 öğretmenle yapılan anket değerlendirmeleri ve uluslararası sempozyum sonuçları beş ayrı kitap olarak yayımlanmıştı. Tüm çalışmaların sonunda ortaya çıkan bilgiler ışığında, Tavsiyeler Raporu hazırlanarak basın toplantısıyla kamuoyuna duyurulmuş, Cumhurbaşkanı, Başbakan, Milli Eğitim Bakanı

ve Talim Terbiye Kurulu Başkanı ile TBMM İnsan Hakları Komisyonu Başkanı ve TBMM Eğitim Komisyonu Başkanı'na gönderilmişti.

İlk projenin devamı olarak gerçekleştirilecek yeni proje, ilk proje sonrasında eğitim programlarında yapılan değişiklikler ve düzenlemeler doğrultusunda hazırlanan yeni kitapların da aynı metodoloji kullanılarak sistematik olarak taramasını içermektedir. Bu yolla son 5 yıl içinde ders kitaplarında insan hakları kriterleri açısından kaydedilen iyileşmeleri ve devam eden sorunları tespit etmek, sürdürülebilir bir izleme ve kontrol mekanizması oluşturarak eğitim alanındaki iyileşmelerin sürekliliğine katkıda bulunmak amaçlanmıştır. Ortaya çıkarılacak yeni sonuçlar ve tespitler doğrultusunda, ders kitaplarında yeni ve kapsamlı iyileştirmelerin yapılarak Türkiye'de okutulmakta olan ders kitaplarının insan hakları normları açısından çağdaş bir düzeye çıkartılması çabalarına katkıda bulunmak hedeflenmiştir. Proje, Vakfımızın ortaklığında, Tarih Vakfı tarafından yürütülecektir. Projenin tüm aşamalarında, insan hakları alanında belli başlı uzman STK'lardan biri olan Vakfımızın bilgi ve deneyimlerine başvurulacaktır. Proje süresince Türkiye genelinde yapılacak, eğitimcilerin, ders kitabı yazarlarının, ilgili STK'lar ve kamu yetkililerinin katılacağı ve son değerlendirmeler ışığında konunun tartışılacağı toplantıların düzenlenmesinde TİHV'nin İstanbul, Ankara, Adana, Diyarbakır ve İzmir temsilciliklerinin desteğinden yararlanılacaktır.

Bu projeye, ders kitapları ve eğitim programlarının, insan hakları ve demokrasi kültürünün ana kriterleri çerçevesinde, biçim, içerik ve pedagojik yöntemler açısından iyileştirilmesinin karar vericilerin, kamuoyunun, ilgili STK'lar ve basın gündemine yeniden girmesi, yeni ve etkin adımların atılması ve sürekliliği beklenmektedir. İlk projeye kazanılan deneyim ve birikim, aynı zamanda TV ve TİHV'nin bu alanda sahip oldukları kurumsal yetkinlik ve uzmanlıktan yararlanarak, yeni eğitim programına göre hazırlanan ve 2006-2007 öğretim döneminde okutulmak üzere ilköğretim ve ortaöğretim okullarına dağıtılan ders kitaplarının taraması yapılacaktır. Tarama sonuçlarının Yürütme ve Danışma kurulları tarafından, ilk taramanın yapıldığı 2002 yılından bu yana sağlanan iyileşmeleri ve mevcut sorunları içerecek biçimde değerlendirilmesinin ardından hazırlanacak Değerlendirme ve Tavsiye raporları, Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) ve Talim Terbiye Kurulu (TTK) yetkilileriyle paylaşılacaktır.

Çalışmalar Vakıf adına Sedat Aslantaş, Okan Akhan ve Ülkü Özen tarafından sürdürülmektedir.

- Uluslararası Ceza Mahkemesi için Türkiye Koalisyonu

Türkiye'nin Roma Statüsü'ne taraf olması ve Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin yargılama yetkisini tanıması için çalışmalar yürüten Uluslararası Ceza Mahkemesi için Türkiye Koalisyonu, TİHV, Diyarbakır Barosu, Helsinki Yurttaşlar Derneği, İnsan Hakları Derneği, İnsan Hakları Gündemi Derneği, Mazlumder ve Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi tarafından kurulmuştur.

Düzenli toplantılar yapan Koalisyon, kamuoyu duyarlılığının artırılması ve TBMM'nin gerekli düzenlemeleri yaparak UCM'ye taraf olması yönünde çalışma yürütmektedir. Koalisyon, İnsan Hakları Ortak Platformu'nun desteği ile bir broşür ve bir de konuyla ilgili belgeleri içeren kitap yayımlanmıştır.

Ayrıca yapılan çalışmalar sonucunda aşağıdaki faaliyetlerin gerçekleştirilmesi için bir proje hazırlanmıştır:

1. Web sitesi kurulması
2. UCM Periyodik Bülteni çıkarılması ve dağıtımı
3. UCM tanıtım CD'si hazırlanması ve dağıtımı
4. Afiş hazırlanması ve ilgili kurumlarda afişlerin yer alması sağlanması
5. Medyayı hedef alan toplantıların düzenlenmesi, medya veri tabanı oluşturulması

6. UCM ile ilgisi olan günlerde basın açıklamaları yapılması
7. Hükümetler arası kuruluşların yasama ve yürütme organına baskı yapmasını sağlamak üzere ziyaretler gerçekleştirilmesi, ilişkiler geliştirilmesi
8. Koalisyonun, uluslararası sekreteryaya ile koordineli çalışır hale gelmesi
9. İmza kampanyası yapılması
10. Üniversitelerde konferans düzenlenmesi
11. Milletvekilleri, siyasi partiler, hükümet ve medya üst düzey yöneticileri ile görüşme yapmak ve destek alma olanaklarını geliştirmek için lobi gruplarının oluşturulması

Koalisyon çalışmalarına Vakıf adına 2007 sonuna kadar Barış Karacasu, 2008 başından itibaren ise Evren Özer katkı sunulmaktadır.

- Karşıyaka Belediyesi 2007 insan hakları ödülü, Prof. Dr. Veli Lök'e verildi

Ödül töreni 26 Şubat 2008 tarihinde Karşıyaka Nikâh Sarayı'nda gerçekleştirildi.

Prof. Dr. Veli Lök; işkencenin önlenmesine yönelik uluslararası literatüre giren ve işkence izlerinin yıllar sonra da saptanmasını sağlayan kemik sintigrafisi alanında yaptığı çalışmaların yanı sıra; başkanlığını yaptığı İzmir Tabip Odası Muayene ve Rapor Komisyonu'ndaki ve Türkiye İnsan Hakları Vakfı'ndaki faaliyetlerinden dolayı insan hakları savunucusu kimliğiyle ve ortopedi alanında birçok yöntemin ilk uygulamalarını gerçekleştirmesinden ötürü hekim kimliğiyle; İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 5. ve 25. maddelerine dayanarak; 2007 yılı Karşıyaka İnsan Hakları Ödülü'ne değer görüldü.

Karşıyaka Belediyesi Meclis üyesi ve Eğitim Komisyonu Başkanı Asuman Yalçın, Karşıyaka Belediyesi Meclis üyesi ve Kültür ve Turizm Komisyonu Başkanı Hüseyin Akbaş, Karşıyaka Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürü Şebnem Güncü, Prof. Dr. Hamit Hancıoğlu, Doç. Dr. Mustafa Ruhan Erdem, emekli hakim-avukat Veysel Gültaş'ın oluşturduğu Seçici Kurul, aday olarak Prof. Dr. Veli Lök'ü Karşıyaka Belediye Meclisi'ne sundu.

Karşıyaka Belediye Meclisi önergeyi oybirliği ile kabul ederek ödülün Veli Lök'e verilmesine karar verdi.

Tören öncesinde Veli Lök'ü anlatan doktor dostları Lök'ün kişisel özelliklerinden tıbbi çalışmalarına değin farklı niteliklerine değindiler.

Konuşmaların ardından bir teşekkür konuşması yapan Prof. Dr. Veli Lök, Karşıyaka Belediye Başkanı Cevat Durak ve kendisini ödüle layık gören seçici kurula teşekkür ederek; "İnsan hakları aynen hava gibidir. Ancak yokluğunda değeri ve önemi anlaşılır. 12 Eylül 1980 süreci toplumda büyük bir tahribat yaptı. İşte bu tahribata karşı koymak için 1986'larda insan hakları örgütleri ve insan haklarını korumayı hedefleyen tıp ve hukuk dernekleri kuruldu. Tüm insan hakları kazanımlarımız bu kuruluşların kolektif ürünüdür. İşkenceye karşı ve insan hakları ihlallerine karşı verilen mücadele süreci tarihsel bir olaydır. Bu olayın farkına vararak ödüllendiren ve bu mücadeleyi ve kazanımı Karşıyakamız, İzmirimiz, Türkiyemiz ve Dünyamız için kalıcı hale getirip tarihe mal eden Karşıyaka Belediye Başkanı Cevat Durak, belediye meclis üyeleri ve seçici kurul üyelerine teşekkür ediyorum. Çok duygulandım, onur duydum " dedi.

Karşıyaka Belediye Başkanı Cevat Durak Veli Lök'ün asla unutulmayacağını ve tüm dünyaya mal olduğunu vurgulayarak; "Hocamız hepimiz için gurur kaynağıdır" dedi.

Konuşmaların ardından Karşıyaka Belediye Başkanı Cevat Durak Prof. Dr. Veli Lök'e ödülünü verdi.

Ödül töreninin ardından İnsan Hakları Kütüğü'ne ve İnsan Hakları Anıtı'na plaket çakıldı.

ÖNÜMÜZDEKİ DÖNEM İÇİN HAZIRLANMIŞ PROJELER

a. Tedavi projesi:

2008 yılı için tedavi projesi ile ilgili başvurular önemli ölçüde yapılmış durumdadır. Projede öngörülen toplam harcamaların henüz yaklaşık 1/3'ünü karşılayan yanıtlar alınmıştır. Özellikle işkence ile ilgili Birleşmiş Milletler fonlarının azalması, İsveç dayanışma komitemiz aracılığı ile olan katkının 2005 yılında alınan bir kararla 2008 den itibaren kesilmesi, Avrupa Komisyonu çerçevesindeki tedavi projesinin 2007 yılı sonunda tamamlanmasına karşın yeni dönem tedavi projesinin, başvurumuz eğer kabul edilirse, zorunlu olarak ancak 2008 yılı sonunda başlayabilecek olması nedeniyle, 2008 yılında finansman sorunu yaşayabileceğimiz öngörülmüştür. Bir yandan başta İsveç ve Norveç Dayanışma Komitelerimiz aracılığı ile 2008 yılına yönelik kaynak bulma çalışmaları sürdürülürken, öte yandan da 2008 yılında yaşanabilecek bir finansman sorununda çalışmaların sürdürülmesine yönelik ilgili bölümde yer verildiği gibi çeşitli senaryolar ışığında gerekli hazırlıklar yapılmıştır.

Tedavi projesi açısından 2009 ve 2010 yılına yönelik başvuru süreçleri, başta Avrupa Komisyonu olmak üzere, başlatılmıştır. 2008 yaz döneminde 2010 sonuna kadar ki programın netleşmesi beklenmektedir.

b. Dokümantasyon projesi:

Dokümantasyon merkezi çalışmalarımızın sürdürülmesine yönelik hazırlanan proje çerçevesinde, başta Sigrid Rausing Trust'a olmak üzere başvurularda bulunulmuştur.

c. İfade ve örgütlenme özgürlüğü projesi:

Avrupa Komisyonuna iletilen ve uygulanması durumunda İHD ile birlikte yürütülmesi planlanan bu projenin amacı:

Düşünce ve ifade özgürlüğü ve onun gerçekleşmesinin biçimleri olan örgütlenme, toplanma ve gösteri özgürlüklerini sınırlayan yasaların içeriğinin açığa çıkarmak ve değişmesini sağlamak;
İfade özgürlüğü ile ilgili örnek davalarda alternatif bilirkişi raporları hazırlamak,
Yasa yapıcılar ve uygulayıcılar arasında özgürlüklerin sınırlandırılmasına yol açan hâkim zihniyette değişiklik yaratmak;
Kamuoyunda düşünce ve ifade özgürlüğünün demokratik yaşam açısından taşıdığı önem dair farkındalık yaratmak, özgürlüğün kullanılmasını sınırlayan zihniyetlerde değişimi yaratmak;
İnsan hakları savunucularının korunmasına yönelik bir eylem planını uygulamak,
Özellikle başta bu özgürlüklerin kullanıcısı durumunda olan insan hakları savunucularında, aydınlar, yazarlar, gazeteciler ve üniversiteler başta olmak üzere tüm toplumda korkunun ortadan kaldırılmasına, kişilerde özerklik algısının güçlendirilmesine dolayısı ile oto-sansür/oto-kontrol mekanizmalarının geriletilmesini ve düşünce ve ifade özgürlüğünün serbestçe kullanımını sağlamak olacaktır.

İlk başvuruya alacağımız yanıtı göre son başvuru formu ilgili arkadaşlarca oluşturulacak Danışma Komitesinin katkısı ile hazırlanması planlanmıştır.

d. Bilgi ve değerler ışığında toplumlar arası dayanışma köprüsü projesi:

İsveç Sakatlar Federasyonu ile birlikte geliştirilip, Avrupa Komisyonuna iletilen bu projenin amacı:

Başta ayrımcılık olmak üzere gerçekleştirilecek bilimsel çalışmalar çerçevesinde ve ifade özgürlüğü, örgütlenme özgürlüğü alanları başta olmak üzere Türkiye ve İsveç toplumları arasında bilgi ve değerlere dayalı dayanışma ortamlarının kuvvetlendirilmesi olarak öngörülmektedir.

Proje başvurusunun yanıtı beklenmektedir.

ÖNÜMÜZDEKİ DÖNEM İÇİN ÜZERİNDE ÇALIŞILAN PROJELER

a. İnsan Hakları Haber Ajansı:

Mevcut dokümantasyon çalışmalarımızın daha da kuvvetlendirilmesine yönelik hazırlanan bu projenin amacı:

- İnsan hakları ihlalleri konusunda doğru, eksiksiz bilgiye hızla ulaşmak ve yaygınlaştırmak,
- İnsan hakları konusunda duyarlılığı arttırmak,
- Sayıların ötesinde öyküye ulaşmak,
- Barış gazeteciliği yapmak olarak belirlenmiştir.

Hazırlıkların belli bir noktaya gelmesi ile başta İHD ve BIANET olmak üzere konu tüm taraflar ile paylaşılacaktır.

b. Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Bildirgesinin kabul edililişinin 60. ve İnsan Hakları Konferansının 10. yılına ilişkin özel proje:

Son yıllarda Heinrich Böll Vakfı'nın da katkıları ile İHD ile birlikte gerçekleştirdiğimiz İnsan Hakları Konferansını 2008 yılında yukarıdaki amaçlara yönelik planlanması için hazırlıklara başlanmıştır.

c. İşkence ve Travma Alanında Eğitim, Araştırma ve Uygulama Merkezi (Travma ve İnsan hakları Enstitüsü) Girişimi:

Uzunca bir süredir üzerinde çalışılan bu girişim, işkence ve insan eliyle gerçekleşen travma alanında tedavi ve rehabilitasyon hizmetleri, dokümantasyon, arşiv, bilimsel araştırma, ulusal-uluslararası eğitim, yayın vb. bölümlerini içeren, daha nitelikli bir merkez haline gelme konusu, projelendirilmek kaydı ile önümüzdeki bir gündemdir. Özel olarak 18 Ocak 2007 tarihinde 'beyin fırtınası' toplantısı sonuçlarına dayalı olarak geliştirilmeye çalışılan perspektif 2007 yılındaki pek çok etkinlikte paylaşılmış ve yaygınlaştırılmaya çalışılmıştır.

Bu çalışmalar, dünya çapında işkenceyi meşrulaştırma girişimleri de göz önünde tutarak ulusal ve uluslararası düzeyde etkin ve belirleyici bir ortam sağlamaya yönelik olmalıdır.

Yine işkencenin rehabilitasyonu ile ilgili olarak ülke içinden ve ülke dışından staj, master ve benzeri konularda TİHV başvurulan bir kurum olmuştur. Bu açıdan önümüzdeki dönem TİHV'nin gerçek bir "eğitim, araştırma ve uygulama merkezi"ne dönüşme programının öncelikle değerlendirilmesi yararlı olacaktır.

Bugüne değin ki birikim alanımız olan 'işkence' asli alan olmakla birlikte, yine belli ölçüde çalışma alanımıza girmekte olan 'insan eliyle yaratılan travma' temel çalışma alanı olarak öngörülmektedir. Geniş ve karmaşık bir spektruma sahip 'insan eliyle yaratılan travma' konusunda 'politik' gerekçelerin baskın olduğu alanın önceliklenmesi uygun olacaktır. Ki bunlar arasında; yerinden edilme, mültecilik, çatışma ortamları, kayıplar, ayrımcılık, kimliklere baskı vb.

Bu kapsamda geliştirilecek 'işbirliği merkezleri' ile (üniversiteler, meslek örgütleri, vb. yurtdışı dâhil) ortak çalışma zeminleri geliştirilebilecektir.

d. Enstitü perspektifi ile TİHV bünyesindeki staj, değişim programı ve gönüllülere yönelik programı esas alan proje:

Özellikle 2007 yılında yurtdışından 5 meslektaşımıza yönelik staj programları, yine yurtdışından 4 kişinin eğitim programlarının da gereği olarak değişim programları çerçevesinde Vakfımızda programa alınmaları, ülke içinde değişik üniversitelerden 12 gönüllünün özellikle yaz aylarında Vakfımıza katkı sunmaları gözönüne alınarak bu çalışmalara ilişkin özel programlar geliştirilmektedir.

e. BMMYK ile birlikte iltica/mülteci başvurularına yönelik ortak çalışma programını esas alan proje:

Tedavi ve Rehabilitasyon merkezleri projesinde de yer verildiği gibi, BMMYK ile birlikte bir yandan işkence gören sığınmacıların TİHV'e yönlendirilmesi, öte yandan da mülteciler ile görüşme yapanların görüşme teknikleri konusundaki eğitimi ve "bakımverenlerin bakımı" başlıklarında "neler yapılabileceği" konusunda çalışmalar yürütülmektedir.

f. "Barış için Sağlıkçılar Köprüsü Projesi"

Proje, TİHV'nin 11-12 Aralık 2004 tarihlerinde Diyarbakır'da yapılan "Travmatize Olmuş Toplumlara Yaklaşım" ve 1-4 Aralık 2005 ve 7-9 Aralık 2007 tarihlerinde İstanbul'da gerçekleştirilen "Ruhsal Travma" toplantılarının çıktılarında önemli birisi özellikle Ortadoğu'ya yönelik 'Barış için Sağlıkçılar Köprüsü' perspektifinin gelişerek pek çok ülkedeki arkadaşlarımız tarafında sahiplenilmesi olmuştur.

TİHV bünyesindeki hazırlıklarımızın ötesinde 18-19 Şubat 2008 tarihinde Hollanda da IFHHRO, Norveç Tabipleri Birliği ve TTB ile birlikte bir hazırlık toplantısı gerçekleştirilmiştir. Toplantı sonucu ortaklaştırılan temel yaklaşımız çerçevesinde Ortadoğu'dan yedi ülkeden (Irak, İran, Filistin, İsrail, Ürdün, Mısır, Lübnan) katılımı 2 günlük somut plan geliştirme amaçlı bir hazırlık toplantısının 2008 sonbaharında Türkiye'de yapılması kararlaştırılmıştır.

g-Ruhsal Travma Toplantılarının (RTT) Altıncısı:

7-9 Aralık 2007 tarihleri arasında Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri AD. Ruhsal Travma Birimi, İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri AD Psikososyal Travma Programı, Türkiye Psikiyatri Derneği Afet Psikiyatrisi

Birimi, Türk Tabipleri Birliği, Norveç Tabipleri Birliği ve TİHV işbirliği ile İstanbul'da beşincisi gerçekleştirilen Ruhsal Travma Toplantısının 2009 yılında olması muhtemel altıncısının hazırlıkları planlanmaktadır.

h.Cezaevi Projesi

Özellikle 19 Aralık operasyonu sonrasında sistematik ve yaygın uygulamaya sokulan "izolasyona ve insanlık dışı tretmana dayalı" cezaevi uygulamalarının insan sağlığına etkilerine yönelik retrospektif-geriye dönük ve prospektif-ileriye dönük- bilimsel çalışmaları,

Bu tür uygulamaların olduğu cezaevlerinin izlenmesine yönelik çalışmaları,

Uzun süreli cezaevi öyküsü olanlara yönelik meslek edindirme ve iş ortamı sağlamaya yönelik sosyal destek programları,

Uzun süreli cezaevi öyküsü olanların çocuklarına yönelik eğitim desteği programları,

İzolasyon ve insanlık dışı tretmana dayalı cezaevi uygulamalarına yönelik toplumsal duyarlılığı artırma çalışmaları,

alt başlıklarını içeren bir projenin geliştirilmesi ve uygulamaya sokulması son derece yararlı olacaktır.

Bir süredir gündemimizde olan bu konunun son dönemde cezaevlerindeki gelişmeler göz önüne alındığında önemi daha da artmıştır.

i-Sosyal Destek Projesi

2003-2004 yılları arasında Sosyal Destek Projesi deneyiminden sonra bu konunun projelendirilmesi çabalarımıza karşın, ne yazık ki, henüz olumlu bir gelişmeyi sağlayamamış durumdayız. Bu nedenle, bu konudaki çalışmaların yeni proje hazırlıkları ile sürdürülmesi, son derece yararlı görülmektedir.

TİHV BASIN AÇIKLAMALARI ÖZETLERİ**HUZUR EVİNDE (!) ŞİDDET..., 6 Mart 2007**

Adana'nın ardından bu seferde İstanbul'da bir huzurevinde ortaya çıkan şiddet görüntüleri üzerine Seçmeli Protokol'ün imzalanması gerektiğine vurgu yapılmıştır.

İŞKENCEYE TOLERANS İŞKENCECİYE KORUMA, 7 Mart 2007

Bir işkence davasının daha beraatle sonuçlanması üzerine cezasızlığın vahim boyutlarına dikkat çekilmiştir.

GÜVENLİK GÜÇLERİ TARAFINDAN ÖLDÜRÜLEN VE İŞKENCE GÖREN KİŞİLERE İLİŞKİN BİLGİLER, 7 Mart 2007

Yargısız infaz ve kötü muamele gibi vakaların artması üzerine Dokümantasyon Merkezi'nin 1 Ocak'tan beri kayıt altına aldığı verilerdir.

YETER ARTIK BU ACILARA SON VERİLSİN, BİTSİN BU KANLI OYUN, 11 Nisan 2007

Çatışmaların ve ölümlerin artması üzerine şiddetin çözüm olmayacağına dikkat çekilmiştir.

İZMİR'DE NELER OLUYOR?, 12 Nisan 2007

İzmir'de son dönemlerde artan gözaltına almalar, tutuklamalar ve kötü muamele vakalarına dikkat çekilmiştir.

TİHV'NİN "SEÇMELİ PROTOKOL" KAMPANYASI SÜRÜYOR, 13 Nisan 2007

Seçmeli Protokol hakkında bazı milletvekillerinin TBMM'ye verdikleri yazılı soru önermeleri üzerine Seçmeli Protokol hakkında çalışma yaptığımızı belirten açıklamamızdır.

TİHV TEDAVİ VE REHABİLİTASYON MERKEZLERİ 2006 RAPORU AÇIKLANDI, 17 Nisan 2007

2006 yılı içinde TİHV'e başvuranların değerlendirmesidir.

KAYMAZ DAVASINDA DA CEZASIZLIK..., 25 Nisan 2007

Uğur ve Ahmet Kaymaz'ı öldüren polis memurlarının beraati üzerine TİHV'nin düşüncelerinin yer aldığı açıklamadır.

TÜRKİYE'NİN ÜZERİNE ÇÖKEN ŞİDDET KABUSUNA KARŞI ÇIKALIM!, 25 Nisan 2007

Toplumun bir şiddet ortamına sürüklenmesinden duyduğumuz endişe üzerine yaptığımız basın açıklamasıdır.

GENELKURMAY BAŞKANI'NIN GÖRÜŞLERİNİ BEŞİNCİ ASKERİ MÜDAHALE OLARAK DEĞERLENDİRİYORUZ, 28 Nisan 2007

Genelkurmay Başkanlığı'nın açıklamasının bir tür darbe çağrışımı olduğuna dikkat çekildi.

1 MAYIS İŞÇİ BAYRAMI'NI KUTLAMAK İSTEYENLER, TOPYEKÜN BİR SALDIRI İLE KARŞILAŞTILAR, 1 Mayıs 2007

1 Mayıs'ta İstanbul Valisi'nin emriyle yaşanan şiddet görüntüleri üzerine yapılan açıklamadır.

POLİS VAZİFE VE SALAHİYET KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK, 30 Mayıs 2007

PVSK'nin değişmesiyle hak ihlallerinde artış gözleneceğine dikkat çekilmiştir.

ANALAR AĞLAMASIN, ACILAR DİNSİN! , 06 Haziran 2007

Tunceli'nin Pülümür ilçesinde bir karakola düzenlenen baskından duyulan üzüntüyü dile getiren açıklamamızdır.

KURUCUMUZ VE KAYMAZ AİLESİNİN AVUKATI TAHİR ELÇİ YARGILANIYOR..., 14 Haziran 2007

Kurucumuz Avukat Tahir Elçi'ye "adil yargılamayı etkileme" iddiasıyla açılan davaya tepkimizdir.

10 GÜNDE GÖZALTINDA UÇ ÖLÜM..., 22 Haziran 2007

PVSK'nin değişmesinin ardından kısa bir süre içinde gözaltında 3 kişinin ölümü üzerine PVSK'nin keyfiyetinin doğurduğu sonuçlara dikkat çekilmiştir.

İŞKENCENİN CEZASIZLIĞI, 18 Haziran 2007

Anadolu Ajansı'nın işkencenin cezasız kalmadığı yönündeki haberleri üzerine verilerle işkencenin hala cezasız kaldığına dikkat çekilmiştir.

CEZAEVLERİNİ ZİYARET GİZLİ KAYGILARLA SINIRLANDIRILMAMALIDIR!, 1 Ağustos 2007

Cezaevlerini ziyaretlerin kısıtlanması üzerine Manisalı gençler de örnek gösterilerek bu ziyaretlerin önemi vurgulanmıştır.

60. HÜKÜMETE ÖNERİLERİMİZ VAR!, 05 Eylül 2007

60. Hükümet'in kurulması üzerine hükümetin programında insan haklarını ilgilendiren konulara daha fazla yer vermesi gerektiğine dikkat çekilmiştir.

AZINLIK RAPORU ÜZERİNDEN İFADE ÖZGÜRLÜĞÜNE, 20 Eylül 2007

Baskın Oran ve İbrahim Kaboğlu'na verilen beraat kararının bozulmasının insan hakları savunucularını hedef haline getirebileceğinden endişelendiğimizi dile getirdik.

POLONYALI DARIUSZ WİTEK'İN KUMKAPI YABANCILAR MİSAFİRHANESİ'NDE İNTİHARI, 20 Eylül 2007

Festus Okey'in ardından Polonyalı göçmen Dariusz Witek'in de gözetim altında tutulduğu mekânda ölmesi üzerine Seçmeli Protokol'ün imzalanmasının gerekliliğine bir kez daha dikkat çektik.

DEĞİŞEN POLİS VAZİFE VE SELAHİYETLERİ KANUNU (PVSK) PERVASIZLIK GETİRDİ!, 28 Eylül 2007

PVSK yürürlüğe girmeden önce PVSK'nin değişmesi halinde hak ihlallerinin artacağından endişelendiğimizi dile getirmiştik. 4 ay gibi kısa bir sürede maalesef öngörülerimizin doğrulandığına ve PVSK'nin keyfiyet ve pervasızlık getirdiğine dikkat çektik.

ŞIRNAK'TA 12 YURTTAŞIMIZIN YAŞAMINI YİTİRMESİNE İLİŞKİN BASIN AÇIKLAMASI, 1 Ekim 2007

Beytüşşebap'ta 12 insanımızı yitirmemiz üzerine yaptığımız açıklamadır.

ŞIRNAK'TA 13 ASKERİN YAŞAMINI YİTİRMESİNE İLİŞKİN BASIN AÇIKLAMASI, 8 Ekim 2007

Yeter artık bu acılara son verilsin bitsin bu kanlı oyun!!!

MEHMED UZUN, 15 Ekim 2007

İnsan Haklarının ve Barışın Savunucusu Yazar Mehmed Uzun'u Kaybettik.

İNSANLARIN HAYATTA KALMASINA ÜZÜLENLERE AÇIK MEKTUP..., 6 Kasım 2007

Adalet Bakanı Mehmet Ali Şahin'in 21 Ekim'de Dağlıca'daki çatışmadan beri kendilerinden haber alınamayan askerlerin Türkiye'ye geri dönmesi üzerine "sevinemediği"ni söylemesine tepkimizi anlatan açıklamamızdır.

DALAI LAMA VE YAZAR ISABELLE ALLENDE İŞKENCE MAĞDURLARI İÇİN DESTEKLERİNİ İLAN EDİYOR, 10 Aralık 2007

Dalai Lama ve yazar Isabelle Allende işkence mağdurları için desteklerini ilan ettikleri açıklamadır.

ÖLÜMLE SONUÇLANAN HER EV BASKINI CİNAYETTİR!, 13 Aralık 2007

10 Aralık 2007 İnsan Hakları Günü'nde Kevser Mızrak'ın evine baskın düzenlenerek öldürülmesine verdiğimiz tepkidir.

SAYIN BÜYÜKANIT'A YANITIMIZDIR! , 14 Aralık 2007

Genelkurmay Başkanı Orgeneral Yaşar Büyükanit'in "terör örgütü" savunucularının kullandığını söylemesi üzerine bu kavramların insanlığın ortak mirası olduğuna dikkat çektik.

YENİ YILIN TÜRKİYE'YE VE TÜM DÜNYAYA BARIŞ, DEMOKRASİ, KARDEŞLİK VE SEVGİ GETİRMESİ DİLEĞİ İLE..., 03 Ocak 2008

2008 yılının daha güvenli geçmesi umuduyla 2007 değerlendirmemizdir.

19 OCAK'TA NE OLMUŞTU?, 14 Ocak 2008

19 Ocak'ta, Saat Üçte, Aynı Yerde... Yanyana geliyoruz!

MİLLİYETÇİ KİŞİRTMALARA KARŞI DURAN YAZARLARIMIZIN YANINDAYIZ..., 25 Ocak 2008

Perihan Mağden ve Ece Temelkuran'ın yazılarından ötürü Tercüman Gazetesi tarafından hedef gösterilmesi üzerine yazarlarımızın yanında olduğumuzu ifade ettik.

TÜRBAN TARTIŞMALARININ YARATTIĞI ORTAMDAN KAYGI DUYUYORUZ!, 8 Şubat 2008

Başörtüsü tartışmalarının diğer hak ve özgürlüklerin üzerini örteceğine ve sorunun salt başörtüsü sorunu olmadığına dikkat çektik.

TİHV'NİN TEDAVİ VE REHABİLİTASYON ALANINDAKİ FAALİYETLERİNİN 2007 YILI KISA DEĞERLENDİRMESİ, 19 Şubat 2008

Öngörülerimizin gerçekleşmesinden kaygı duyuyoruz... 2006 başvuru sayısı: 337; 2007 başvuru sayısı: 452

ORTAK BASIN AÇIKLAMALARI**İHD, MAZLUMDER, TİHV'DEN BASIN AÇIKLAMASI, 5 Mart 2007**

Abdullah Öcalan'ın sağlık sorunuyla ilgili iddiaların bağımsız ve tarafsız uzman kuruluşların muayene ve incelemeleri ile açıklığa kavuşturulması talebimizdir. TİHV, İHD, MAZLUMDER

ANAFARTALAR ÇARŞISINDAKİ BOMBALI SALDIRIYA KINAMA, 23 Mayıs 2007

"Ankara'da Altı Kişinin Ölümüne, 100 Kişinin de Yaralanmasına Yol Açan Bombalı Saldırı İnsanlığa Karşı İşlenmiş Bir Suçtur. Saldırığı Şiddetle Kınıyor ve Lanetliyoruz."

Helsinki Yurttaşlar Derneği, İnsan Hakları Derneği, İnsan Hakları ve Mazlumlar İçin Dayanışma Derneği, Türkiye İnsan Hakları Vakfı, Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi

HALK SOKAĞA ÇIKMAYA KİŞİRTİLMAKTADIR..., 8 Haziran 2007

Genelkurmay Başkanlığı'nın 8 Haziran 2007 günü internet sitesinden yayınladığı basın açıklaması demokrasi, hukukun üstünlüğü ve insan hakları açısından kabul edilemez bir açıklamadır. İNSAN HAKLARI ORTAK PLATFORMU

İŞKENCE GÖRENLERLE DAYANIŞMA GÜNÜ İLE İLGİLİ BASIN AÇIKLAMASI, 26 Haziran 2007

İşkence Görenlerle Dayanışma Günü dolayısıyla yaptığımız ortak basın açıklamasıdır. TİHV, İHD

17 TEMMUZ ULUSLARARASI ADALET GÜNÜ BASIN AÇIKLAMASI, 18 Temmuz 2007

17 Temmuz Uluslararası Adalet Günü, uluslararası topluluğun 17 Temmuz 1998 tarihinde, Uluslararası Ceza Mahkemesi kurucu anlaşması olan Roma Statüsü'nü kabul ettiği, tarihi anı sembolize etmektedir. Her yıl 17 Temmuz'da dünya çapında insan hakları aktivistleri, uluslararası adaleti güçlendirmek ve özellikle de Uluslararası Ceza Mahkemesi'ni desteklemek amacıyla çeşitli etkinlikler düzenlemektedirler. Uluslararası Ceza Mahkemesi için Türkiye Koalisyonu Üyeleri

İSMAİL TÜRÜT VE ARIF ŞİRİN HAKKINDA SUÇ DUYURUSU, 20 Eylül 2007

İsmail Türüt ve Arif Şirin adlı kişilerin Hrant Dink'in katil zanlılarına övgüler düzen şarkı hakkında yaptığımız ortak suç duyurusudur. TİHV, İHD, MAZLUMDER

HAKKARİ-DAĞLICA'DA GERÇEKLEŞTİRİLEN SALDIRIYA İLİŞKİN ORTAK BASIN AÇIKLAMASI, 22 Ekim 2007

Silahlar Sussun Sorunlara Politik Çözüm Bulunsun İHD, TİHV

BENİ ÖLDÜRÜLERSE İYİLEŞİRLER Mİ?, 31 Ekim 2007

3 Kasım'da düzenlenen anayasa mitingine çağrı metnidir. TİHV, İHD

İŞKENCEYİ SERBEST BIRAKTIĞINI İFADE EDEN KENAN EVREN HAKKINDA SUÇ DUYURUSU, 8 Kasım 2007

Güvenlik görevlileri rahat çalışsınlar diye işkenceyi serbest bıraktıklarını rahatlıkla ifade eden askeri darbe lideri Kenan Evren hakkında suç duyurusu. İHD, TİHV

YÜKSELEN MİLLİYETÇİ DALGALARIN CEZAEVLERİNE SIÇRAMASI ÜZERİNE ORTAK BASIN AÇIKLAMASI, 12 Kasım 2007

Cezaevlerindeki baskılar üzerine yaptığımız açıklamadır. İHD, TİHV, PSAKD, HALKEVLERİ, Ankara 78'liler Derneği, ÇHD

KAPATILAN HER SİYASAL PARTİYLE DEMOKRASİ KÜLTÜRÜ YARA ALIR!, 16 Kasım 2007

DTP hakkında kapatma davası açılması üzerine düşüncelerimizin yer aldığı açıklamadır. TİHV, İHD

RUHSAL TRAVMA TOPLANTILARININ BEŞİNCİSİ 7-9 ARALIK 2007 TARİHİNDE İSTANBUL'DA GERÇEKLEŞİYOR, 7 Aralık 2007

Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri A.D. Ruhsal Travma Birimi, İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri A.D. Psikososyal Travma Programı, Türkiye Psikiyatri Derneği Afet Psikiyatrisi Birimi, Norveç Tabipleri Birliği, TTB, TİHV

BUGÜN 10 ARALIK 2007, 10 Aralık 2007

10 Aralık 1948 tarihli İnsan Hakları Evrensel Bildirisi'nin, Birleşmiş Milletler'ce kabul ve ilan edilmesinin 59. yılı. İHD, TİHV

DİYARBAKIR'DAKİ BOMBALI SALDIRI ÜZERİNE..., 11 Ocak 2008

Diyarbakır'daki Sivil Toplum Örgütlerinin 3 Ocak 2008 Tarihinde Meydana Gelen Bombalı Saldırı Üzerine 32 STK'nin Yapmış Olduğu Basın Açıklaması

BARIŞ UMUTLARINA SALDIRI, 4 Ocak 2008

Diyarbakır'da meydana gelen bombalı saldırıya ortak açıklamamızdır. İHD, TİHV

ULUSLARARASI GUANTANAMO KAPATILSIN GÜNÜNDE HAREKETE GEÇİN!, 11 Ocak 2008

11 Ocak 2007 tarihinin uluslararası “Guantanamo Kapatılsın Günü” olması amacıyla Guantanamo’da vb. yerlerde yaşananlara dikkat çekilmiştir. TİHV, İHD

SUDAN DEVLET BAŞKANI ÖMER EL BEŞİR, 18 Ocak 2008

Sudan Devlet Başkanı’nın Türkiye’ye gelmesi üzerine Sudan’da yaşananlara dikkat çektiğimiz ortak açıklamadır. Uluslararası Ceza Mahkemesi Koalisyonu üyeleri

İHD ADANA ŞUBE BAŞKANI ETHEM AÇIKALIN 23 OCAK 2008 GÜNÜ ADANA’DA TUTUKLANDI, 6 Şubat 2008

Ethem Açıkalin’in katıldığı bir basın açıklaması üzerine tutuklanmasına tepki olarak yaptığımız basın açıklamasıdır. İHD, TİHV

AHMET NECDET SEZER’E MEKTUP, 12 Haziran 2007

PVSK değişikliğinin ortaya çıkaracağı olumsuz sonuçlar üzerine düşüncelerimizin yer aldığı ortak mektuptur. TİHV, İHD

BİR ARADA YAŞAMDAN YANA TOPLUMSAL GÜÇLER 3 KASIM’DA SIHHİYE MEYDANI’NDA YAN YANA GELECEK, 31 Ekim 2007

3 Kasım Anayasa Mitingi’ne katılan kurum ve kuruluşlarla birlikte imzaladığımız metindir. Meslek Örgütleri, Sendikalar, Federasyonlar, Meclis ve Platformlar, Vakıf ve Dernekler, Siyasi Partiler, Gençlik Örgütleri...

TIHV GENEL MERKEZİ

Akbaş Mahallesi Sarıca Sokak No: 7/1, Altındağ-ANKARA

Tel: (312) 310 66 36 • Faks: (312) 310 64 63

E-posta: tihv@tihv.org.tr

Web: <http://www.tihv.org.tr>

TIHV İSTANBUL TEMSİLCİLİĞİ

Sıraselviler Caddesi Hocaşade Sokak No: 8 Beyoğlu-İSTANBUL

Tel: (212) 249 30 92 • Faks: (212) 251 71 29

E-posta: tihv@tihvistanbul.org

TIHV İZMİR TEMSİLCİLİĞİ

1432. Sokak Eser Apartmanı No: 5/10 Alsancak-İZMİR

Tel: (232) 463 46 46 • Faks: (232) 463 91 47

E-posta: tihvizm@dsl.ttnet.net.tr

TIHV ADANA TEMSİLCİLİĞİ

Kurtuluş Mahallesi 19. Sokak A Blok No: 23/2 ADANA

Tel: (322) 457 65 99 • Faks: (322) 458 85 66

E-posta: tihvadana@yahoo.com

TIHV DİYARBAKIR TEMSİLCİLİĞİ

Lise Caddesi Eyyüp Eser Apartmanı No: 8/2 Yenişehir-DİYARBAKIR

Tel: (412) 228 26 61 • Faks: (412) 228 24 76

E-posta: tihvdbakir@ttnet.net.tr